Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

v spolupráci

Jihočeská univerzita, Zdravotne sociálny fakulta, České Budějovice, Česká republika
Hellenic Mediterranean University, The Science of Nursing Department, Kréta
Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka, Sanok, Poľsko

vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou

NOVÉ TRENDY V OŠETROVATEĽSTVE X.

27. 11. 2024 Trnava

zborník abstraktov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou

Zostavovatelia:

doc. PhDr. Jana Martinková, PhD., MPH

doc. PhDr. Andrea Botíková, PhD., MPH

PhDr. Mgr. Oľga Kabátová, PhD.

Recenzenti:

PhDr. Nikoleta Poliaková, PhD.

doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD., MPH.

PhDr. Dana Zrubcová, PhD.

ISBN 978-80-568-0690-6

EAN 9788056806906

I. vydanie

© Copyright by Trnavská univerzita v Trnave

© Copyright by Autori jednotlivých príspevkov

Vydal:

Trnavská univerzita v Trnave

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Katedra ošetrovateľstva

Univerzitné námestie 1

917 01 Trnava

Za jazykovú a obsahovú stránku zodpovedajú autori príspevkov.

ZNENIE CELÝCH PRÍSPEVKOV (INEXTENZO)

Zostavovatelia uverejnili celé znenie len tých príspevkov, ktoré autori odovzdali do stanoveného dátumu pred konaním samotnej konferencie.

Zostavovatelia nezodpovedajú za obsah zverejnených príspevkov.

OBSAH

PREDSLOV

SOCIÁLNÍ OPORA U MLADÝCH DOSPĚLÝCH PACIENTŮ PO ISCHEMICKÉ CÉVNÍ MOZKOVÉ PŘÍHODĚ: LONGITUDINÁLNÍ KORELAČNÍ STUDIE (Daniela Bartoníčková, Elena Gurková, Daniel Šaňák, Šárka Šaňáková, Jana Zapletalová, Lenka Štureková).....7

HODNOCENÍ KULTURY BEZPEČÍ PACIENTŮ VE VYBRANÝCH NEMOCNICÍCH MORAVSKÉHO KRAJE (Daniela Bartoníčková, Dominika Kohanová, Lenka Mazalová, Lucie Holušová, Nikola Lorencová, Anna Fišerová) 10

MOŽNOSTI VIRTUÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ SESTER VIRTUAL (Ivana Chloubová) 13

VPLYV CHÝBAJÚCEJ OŠETROVATEĽSKEJ STAROSTLIVOSTI NA BEZPEČNOSŤ PACIENTOV - RETROSPEKTÍVNA ANALYTICKÁ ŠTÚDIA (Tatiana Katriňáková, Mária Kilíková) 14

SEBAHODNOTENIE KOMPETENCIÍ ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA V OBLASTI BEZPEČNOSTI PACIENTOV – VÝSLEDKY PILOTNEJ ŠTÚDIE (Dominika Kohanová, Andrea Solgajová, Dana Zrubcová, Daniela Bartoníčková) 16

VÝZVY TELEMEDICÍNY V ČESKÉ REPUBLICE PERSPEKTIVOU PACIENTŮ A DALŠÍCH KLÍČOVÝCH STAKEHOLDERŮ (Jolana Kopsa Těšinová) 19

RIZIKO INFEKCIE U PACIENTOV SO ZAVEDENOU PERIFÉRNOU VENÓZNOU KANYLOU (Anna Litvínová, Nikoleta Poliaková, Natália Sadloňová) 21

INOVATÍVNY PRÍSTUP K VÝUČBE OŠETROVATEĽSKÝCH TECHNÍK A POSTUPOV – PREZENTÁCIA PROJEKTU KEGA (Nikoleta Poliaková, Iveta Matišáková, Anna Litvínová, Zuzana Michálíková, Katarína Gerlichová, Michaela Bobkowska, Ľubica Ilievová) …….....….…..……..…...23

POHĽAD NA MUŽOV V PRACOVNEJ POZÍCII SESTRA (Zuzana Michálíková, Darina Šimovcová, Slávo Gemmel) 25

PREVENCE RAKOVINY DĚLOŽNÍHO HRDLA U ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ŽEN (Daniela Nedvědová, Lucia Kajsíková) 27

MĚŘENÍ A HODNOCENÍ V PERIOPERAČNÍ KARDIOLOGII (Jan Neugebauer, Daniel Jirkovský, Jana Haluzíková) 29

NEFARMAKOLOGICKÉ INTERVENCE PRO REDUKCI BOLESTI U PACIENTŮ PODSTUPUJÍCÍ FLEXIBILNÍ CYSTOSKOPII: SCOPING REVUE (Hana Ochtinská, Marcel Janda) 30

E-HEALTH V AMBULANTNEJ STAROSTLIVOSTI Z PERSPEKTÍVY SESTIER A PACIENTOV (Nikoleta Poliaková, Ingrid Kocianová, Iveta Matišáková, Anna Litvínová) 32

PREDICTORS OF CARE DEPENDENCY OF OLDER PEOPLE IN RESIDENTIAL LONG-TERM CARE (Grażyna Puto, Andrea Botíková, Anna Kliś-Kalinowska) 34

INFORMOVANOSŤ RODIČOV O STAROSTLIVOSTI O DIEŤA S GASTROENTERITÍDOU (Andrea Štofilová, Silvia Puteková).....35

THE ERA OF NURSING IN THE INDEPENDENCE OF SLOVAKIA (Zuzana Slezáková) 37

DOCTORS OPINIONS OF THE COVID-19 INFORMATION AVAILABLE TO NURSES DURING THE PANDEMIC (Sylva Bártlová, Ivana Chloubová) 39

NÁZORY LÉKAŘŮ NA PRÁCI SESTER S INFORMACEMI V DOBĚ PANDEMIE COVID-19 (Sylva Bártlová, Ivana Chloubová) 40

PILOTNÉ MAPOVANIE FUNKČNEJ ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA (Ivana Boriková) 41

DEJINY OŠETROVATEĽSTVA Z POHĽADU STORYTELLINGU (Andrea Botíková, Jana Boroňová, Jana Čapská, Gabriela Doktorová, Alena Dziacka, Oľga Kabátová, Andrea Lajdová, Eva Tomíková, Alena Uríčková) 43

ZDRAVOTNÍ STAV SENIORŮ VE VĚKU 65 A VÍCE LET (Iva Brabcová) 44

GRONINGEN FRAILTY INDEX AKO NÁSTROJ PRE DETEKCIU FRAILTY (Anna Hudáková, Ľubomíra Tkáčová, Ľudmila Majerníková) 46

FACTORS RELATED TO THE SELF-DIRECT LEARNING ABILITIES OF NURSING STUDENTS AT SLOVAK UNIVERSITIES (Jana Nemcová) 48

SCHOPNOST STUDENTŮ KOMUNIKOVAT KLÍČOVÉ INFORMACE PŘI PŘEDÁVÁNÍ SLUŽBY – POHLED MENTORŮ KLINICKÉ PRAXE (Petr Snopek, Michaela Schneider, Sylvie Chvatíková) 49

SOCIÁLNE ROLE PÔRODNÝCH BABÍC V 18. - 19. STOROČÍ (Alena Uríčková, Jana Boroňová, Andrea Lajdová) 50

ZDRAVOTNÁ GRAMOTNOSŤ VO VZDELÁVANÍ ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA NA SLOVENSKU (Miloš Čakloš, Jarmila Kristová, Martina Solárová, Gabika Pénzesová) 51

PREČO SESTRY OPÚŠŤAJÚ SVOJU PROFESIU? (Alena Uríčková, Terézia Fehérová) 53

STRES U ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA V KLINICKOM VÝUČBOVOM PROSTREDÍ (Oľga Kabátová, Simona Sáhorová) 54

POVOLANIE SESTRA V SÚČASNEJ OŠETROVATEĽSKEJ PRAXI (Alena Dziacka, Ivana Králová) 56

THE WORKLOAD OF NURSES IN CARING FOR PATIENTS WITH DEMENTIA (Jana Martinková) 58

DUCHOVNÉ PROBLÉMY PACIENTOV S CHRONICKOU RENÁLNOU INSUFICIENCIOU (Ivica Gulášová, Milena Hrabovská).....59

LIEČBA POOPERAČNEJ BOLESTI FORMOU PERIFÉRNEJ NERVOVEJ BLOKÁDY (Gabriela Doktorová).....61

KREHKÝ PACIENT V PALIATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI (Jana Čapská, Eva Tomíková) 63

PRAKTICKÉ VYUŽITIE ŠKÁL KVALITY ŽIVOTA PDQ 39 A QUALID U PACIENTOV S NEUROLOGICKOU PROBLEMATIKOU (Jana Lauková, Elena Janiczeková) 64

HODNOCENÍ PRACOVNÍHO PROSTŘEDÍ SESTRAMI V PERIOPERAČNÍ PÉČI (Iva Marková, Klára Václavíková, Zuzana Ksandrová, Ester Hanušová Wilczek) 66

ASSESSMENT OF THE WORKING ENVIRONMENT BY NURSES IN PERIOPERATIVE CARE (Iva Marková, Klára Václavíková, Zuzana Ksandrová, Ester Hanušová Wilczek) 67

HODNOCENÍ PRACOVNÍHO PROSTŘEDÍ PERIOPERAČNÍCH SESTER VE VYBRANÝCH ČESKÝCH A POLSKÝCH NEMOCNICÍCH (Ester Hanušová Wilczek, Iva Marková) 69

SEXUÁLÍ A REPRODUKČNÍ ZDRAVÍ MLÁDEŽE (Gabriela Světnická) 70

SEXUAL AND REPRODUCTIVE HEALTH OF YOUNG PEOPLE YOUTH SEXUAL AND REPRODUCTIVE HEALTH (Gabriela Světnická).....72

DOPAD DOČASNÉHO POZASTAVENIA NÁRODNÝCH PROGRAMOV SKRÍNINGU KOLOREKTÁLNEHO KARCINÓMU V DÔSLEDKU EPIDÉMIE COVID-19 (Elena Janiczeková, Jana Lauková).....74

RIZIKOVÉ SEXUÁLNE SPRÁVANIE MLADÝCH DOSPELÝCH V KONTEXTE VPLYVU PRIMÁRNEJ RODINY (Michaela Klímová, Adriana Repková).....75

PREDSLOV

Vážené kolegyne, kolegovia, milé študentky a študenti, desiaty ročník vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou *„Nové trendy v ošetrovateľstve X.“,* ktorú organizuje Katedra ošetrovateľstva sa koná pri príležitosti 30. výročia založenia Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavskej univerzity v Trnave. Tridsať rokov existencie fakulty znamená čas a priestor na rekapituláciu a hodnotenie. Je to tiež príležitosť na zamyslenie sa o minulosti, prítomnosti, ktorú práve prežívame, ale aj o jej budúcnosti. Začiatky fakulty boli poznačené hlavne odhodlaním a vytrvalým úsilím vytvoriť fakultu, ktorá bude mať dôstojné postavenie v rámci fakúlt slovenských vysokých škôl. Veľká vďaka patrí prof. Krčmérymu - za jeho víziu a neúnavnú prácu pri založení Fakulty ošetrovateľstva v roku 1994. Jeho oddanosť a vedenie položili pevnú základňu pre rozvoj moderného vzdelávania v oblasti ošetrovateľstva. V jeho odkaze pokračovali dekani - prof. Szabó, prof. Mateička, prof. Rusnák, prof. Bošák a pokračuje aj súčasný dekan fakulty prof. Slaný. Veľká vďaka patrí aj prof. Farkašovej spolu s kolegyňami prof. Musilovou, prof. Kubicovou, prof. Závodnou, ktoré stáli pri zrode odboru ošetrovateľstva na TU, ale aj na Slovensku. Ich odborné vedenie, pedagogické schopnosti a angažovanosť v oblasti ošetrovateľstva pomohli formovať novú generáciu sestier a pôrodných asistentiek s vysokoškolským vzdelaním.

Za tieto roky sa naša fakulta stala pevnou súčasťou akademickej komunity, ako aj dôležitým centrom vzdelávania, výskumu a podpory profesií, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou každodenného života našej spoločnosti. Naši absolventi sa stali odborníkmi v oblasti zdravotnej i sociálnej, ktorí prinášajú do sveta empatiu, odbornú spôsobilosť a ľudskosť. Verím, že práve okrúhle výročie založenia fakulty posilní a povzbudí učiteľov, kolegov, študentov a pracovníkov na všetkých úsekoch inštitúcie, aby svoje schopnosti, znalosti, entuziazmus venovali kvalitnej príprave budúcich absolventov a rozvoju fakulty a univerzity.

V závere Vám prajem príjemné, pohodové a inšpiratívne čítanie nášho recenzovaného zborníka abstraktov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou *„Nové trendy v ošetrovateľstve X.“*

Andrea Botíková

SOCIÁLNÍ OPORA U MLADÝCH DOSPĚLÝCH PACIENTŮ PO ISCHEMICKÉ CÉVNÍ MOZKOVÉ PŘÍHODĚ: LONGITUDINÁLNÍ KORELAČNÍ STUDIE

SOCIAL SUPPORT IN YOUNG ADULT PATIENTS AFTER ISCHEMIC STROKE: A LONGITUDINAL CORRELATIONAL STUDY

Daniela Bartoníčková[1], Elena Gurková[1], Daniel Šaňák[2], Šárka Šaňáková[1], Jana Zapletalová[3], Lenka Štureková[1]

[1] Ústav ošetřovatelství, Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci

[2] Komplexní Cerebrovaskulární centrum, Neurologická klinika, Fakultní nemocnice Olomouc

[3] Ústav lékařské biofyziky, Lékařská fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Abstrakt

Úvod: Sociální opora je významným faktorem ovlivňujícím kvalitu života u pacientů po ischemické cévní mozkové příhodě (iCMP). ***Cíl:*** Cílem korelační studie bylo identifikovat prediktory sociální opory u mladých dospělých pacientů 3 měsíce po prodělané iCMP. ***Metodika:*** Data byla sbírána jako součást longitudinální studie a prezentovány jsou výsledky u pacientů do 65 let věku 3 měsíce po iCMP za období od 04/2022 do 04/2024. Využity byly nástroje Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS), Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS), nástroje k posouzení kvality života (Stroke Impact Scale; Quality of Life in Neurological Disorders) a sociodemografické údaje. Výzkumný soubor tvořilo 121 pacientů. Data byla analyzována prostřednictvím deskriptivní a induktivní statistiky ve statistickém programu SPSS 23.0. ***Výsledky:*** Po třech měsících od iCMP nebyly identifikovány statisticky významné rozdíly z hlediska vnímání sociální opory u mladých dospělých pacientů ($p \geq 0,05$). Sociální opora od rodiny, přátel a dalších blízkých statisticky významně korelovala s emočními aspekty kvality života, stigmatem, kognitivními funkcemi a sociálním začleněním, včetně spokojenosti se sociálními rolemi a aktivitami a schopností participovat v sociálních rolích a aktivitách. Negativní prediktory pro sociální oporu byly percepce depresivní symptomatologie a bydlení/domácnost - sám/sama. ***Závěr:*** Hodnocení sociální opory u mladých dospělých pacientů po iCMP je důležité sledovat v delším časovém horizontu ve vztahu k problematice deprese.

Klíčová slova: Sociální opora. Faktory. Prediktory. Mladý dospělý pacient. Ischemická cévní mozková příhoda.

Studie byla podpořena grantem Ministerstva zdravotnictví České republiky (AZV MZ ČR č. NU22-09-00021).

Kontaktní adresa:
Mgr. Daniela Bartoníčková
Ústav ošetřovatelství, Fakulta zdravotnických věd
Univerzita Palackého v Olomouci, Hněvotínská 3775 00, Olomouc
e-mail: daniela.bartonickova@upol.cz

Abstract

Introduction: Social support is an important factor influencing the quality of life in patients after ischemic stroke (IS). ***Aim:*** The aim of this correlational study was to identify the predictors of social support in young adult patients 3 months after IS. ***Methodology:*** Data were collected as part of a longitudinal follow-up study and results are presented for patients under 65 years of age 3 months after IS for the period 04/2022 to 04/2024. The Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS), Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS), quality of life assessment tools (Stroke Impact Scale; Quality of Life in Neurological Disorders) and sociodemographic data were used. The study population consisted of 121 patients. Data were analysed using descriptive and inductive statistics in SPSS 23.0 statistical software. ***Results:*** Three months after IS, no statistically significant differences were identified in terms of perceived social support in young adult patients ($p \geq 0.05$). Social support from family, friends and other familiars was statistically significantly correlated with emotional aspects of quality of life, stigma, cognitive function and social participation, including satisfaction with social roles and activities and ability to participate in social roles and activities. Negative predictors for social support were perceptions of depressive symptomatology and living arrangements. ***Conclusion:*** The assessment of social support in young adult patients after IS is important to follow over a longer time frame period in relation to depression.

Keywords: Social support. Factor. Predictor. Young adult patient. Ischemic stroke.

The study was supported by a grant from the Ministry of Health of the Czech Republic (AZV MZ ČR No. NU22-09-00021).

Contact address:
Mgr. Daniela Bartoníčková
Department of Nursing, Faculty of Health Sciences

Palacký University in Olomouc, Hněvotínská 3, 775 00, Olomouc

E-mail: daniela.bartonickova@upol.cz

HODNOCENÍ KULTURY BEZPEČÍ PACIENTŮ VE VYBRANÝCH NEMOCNICÍCH MORAVSKÉHO KRAJE

EVALUATION OF PATIENT SAFETY CULTURE IN SELECTED HOSPITALS IN THE MORAVIAN REGION

Daniela Bartoníčková[1], Dominika Kohanová[2], Lenka Mazalová[1], Lucie Holušová[1], Nikola Lorencová[1], Anna Fišerová[1]

[1]Ústav ošetřovatelství, Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci

[2]Katedra ošetrovateľstva, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Abstrakt

Úvod: Kultura bezpečí pacientů je klíčovým prvkem pro zajišťování kvalitní a bezpečné péče. Sestry, které tvoří nejpočetnější skupinu zdravotnického personálu, hrají důležitou roli v implementaci kultury bezpečí pacientů do praxe. ***Cíl:*** Cílem deskriptivní průřezové studie bylo zjistit, jak sestry ve vybraných nemocnicích moravského kraje hodnotí kulturu bezpečí pacientů a jaké faktory jejich hodnocení ovlivňují. ***Metodika:*** Data byla sbírána od února do července 2024 prostřednictvím nástroje Hospital Survey on Patient Safety Culture (HSOPS) 2.0. Výzkumný soubor tvořilo 535 sester z vybraných nemocnic moravského kraje. Pro analýzu dat byly využity deskriptivní a induktivní statistické metody za použití softwaru SPSS 25.0. ***Výsledky:*** Celkový stupeň bezpečnosti pacientů byl hodnocen pozitivně (3,97 ± 70 z 5). Až 41 % sester nenahlásilo za posledních 12 měsíců žádnou nežádoucí událost. Nejlépe hodnocenou dimenzí byla ´Překlady pacientů a výměna informací´ (53,93 %), nejhůře pak ´Odpověď na nežádoucí události´ (32,15 %). Rozdíly v hodnocení kultury bezpečí pacientů byly identifikovány v závislosti na typu nemocnice, poskytovateli zdravotních služeb, typu oddělení a specializačním vzdělání ($p \leq 0,05$). Současně byl prokázán vliv věku, délky praxe, počtu přesčasových hodin, počtu pacientů během směny, spokojenosti se současnou pozicí a hodnocení kvality ošetřovatelské péče ($p \leq 0,05$). Celkový stupeň bezpečnosti, počet nahlášených nežádoucích událostí a kvalita ošetřovatelské péče signifikantně predikovaly hodnocení dimenzí kultury bezpečí pacientů ($p \leq 0,05$). ***Závěr:*** Hodnocení kultury bezpečí pacientů je zásadní pro zlepšení celkové bezpečnosti pacientů a kvality poskytované péče ve zdravotnických zařízeních. Identifikací faktorů lze naplánovat cílené intervence, které mohou významně přispět k dosažení požadovaných výsledků bezpečnosti pacientů.

Klíčová slova: Bezpečnost pacienta. Hodnocení. Faktory. Kultura bezpečí pacienta. Sestry.

Studie byla podpořena projektem IGA Kvalita a bezpečnost pacientů při poskytování ošetřovatelské péče (IGA_FZV_2024_006).

Kontaktní adresa:
Mgr. Daniela Bartoníčková
Ústav ošetřovatelství, Fakulta zdravotnických věd
Univerzita Palackého v Olomouci, Hněvotínská 3, 775 00, Olomouc e-mail:
daniela.bartonickova@upol.cz

Abstract

Introduction: Patient safety culture is crucial for delivering quality and safe care. Nurses, as the largest group of healthcare professionals, play a pivotal role in fostering this culture in practice. ***Aim:*** The aim of the descriptive cross-sectional study was to investigate how nurses in selected hospitals in the Moravian region evaluate patient safety culture and what factors influence their evaluation. ***Methodology:*** Data were collected from February to July 2024 using the Hospital Survey on Patient Safety Culture (HSOPS) 2.0 instrument. The study population consisted of 535 nurses from selected hospitals in the Moravian region. Descriptive and inductive statistical methods were used for data analysis using SPSS 25.0 software. ***Results:*** The overall patient safety grade was positively rated (3.97 ± 70 out of 5). Up to 41 % of nurses reported no adverse event in the last 12 months. The highest rated dimension was ´Handoffs and Information Exchange´ (53.93 %) and the lowest was ´Response to Error´ (32.15 %). Differences in patient safety culture were identified by hospital type, health care provider, department level, and specialized education ($p \leq 0.05$). Simultaneously, there was an impact of age, length of experience, number of overtime hours, number of patients per shift, satisfaction with current position, and assessment of quality of nursing care ($p \leq 0.05$). Overall patient safety grade, number of adverse events reported, and quality of nursing care significantly predicted the evaluation of patient safety culture dimensions ($p \leq 0.05$). ***Conclusion:*** Evaluating patient safety culture is essential for enhancing overall patient safety and care quality. Identifying the factors allows for targeted interventions that can significantly improve patient safety outcomes.
Keywords: Patient Safety. Evaluation. Factors. Patient safety culture. Nurses.

The study was supported by the IGA project Quality and Patient Safety in Nursing Care (IGA_FZV_2024_006).

Contact address:

Mgr. Daniela Bartoníčková

Department of Nursing, Faculty of Health Sciences

Palacký University in Olomouc, Hněvotínská 3, 775 00, Olomouc

E-mail: daniela.bartonickova@upol.cz

MOŽNOSTI VIRTUÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ SESTER VIRTUAL NURSE EDUCATION OPPORTUNITIES

Ivana Chloubová
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Abstrakt

Příspěvek se vztahuje k řešenému projektu „Role sestry a péče o ni v době pandemie“, kde jedním z cílů projektu bylo vytvoření online kurzu pro sestry. Pro podporu znalostí sester o epidemických opatřeních byl vytvořen online kurz, určený sestrám v provozech s vysokým rizikem expozice, s nízkým rizikem expozice a v primární péči k získání a doplnění znalostí spojených s epidemickou/pandemickou situací. Vysoké riziko expozice bylo definováno jako provoz jednotek intenzivní péče a anesteziologicko-resuscitačních oddělení a infekčních oddělení, kde nejen v době pandemie COVID-19 byli a jsou ošetřováni pacienti s infekčním onemocněním a pravděpodobnost přenosu takových onemocnění je zde vysoká. Nízké riziko expozice představuje pracoviště, kde primárně přicházeli/přicházejí pacienti bez infekčních onemocnění (např. ortopedické, kardiologické, urologické, gynekologicko-porodnické oddělení, a.j.). Poslední skupinou sester jsou sestry z ambulancí praktických lékařů. V platformě MOODLE byl týmem řešitelů projektu připraven online kurz pro sestry. Úvodní vstupní znalostní test prověřil znalosti o epidemických opatřeních a zásadách bariérové ošetřovatelské péče. Následovaly lekce takto tematicky zaměřené, které poskytovaly sestrám dostatek odborných informací a literární zdroje pro další možnosti studia. Pro ověření zvýšení znalostí sester je v závěru kurzu připraven test výstupních znalostí. Přínos tohoto kurzu byl ověřen na základě porovnání výsledků vstupního a výstupního znalostního testu. Kurzu se zúčastnilo 20 sester z pracoviště s vysokým rizikem expozice, 20 sester z pracoviště s nízkým rizikem expozice a 20 sester pracujících v primární péči. Výběr účastníků byl záměrný, výběrovým kritériem byla kvalifikace a pracoviště účastníka. Projekt podpořen AZV MZ ČR, NU 21-09-00300 Veškerá práva podle předpisů o duševním vlastnictví jsou vyhrazena.

Keywords: Nurse. Epidemic. Education.

Kontaktní adresa:
Ivana Chloubová
ZSF JU J. Boreckého 27 370 11 České Budějovice

VPLYV CHÝBAJÚCEJ OŠETROVATEĽSKEJ STAROSTLIVOSTI NA BEZPEČNOSŤ PACIENTOV - RETROSPEKTÍVNA ANALYTICKÁ ŠTÚDIA

THE IMPACT OF MISSING NURSING CARE ON PATIENT SAFETY - A RETROSPECTIVE ANALYTICAL STUDY

Tatiana Katriňáková[1], Mária Kilíková[2]

[1]Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, n.o.,

[2]Detašované pracovisko bl. Sáry Salkaházi v Rožňave

Abstrakt

Úvod: Problematika chýbajúcej ošetrovateľskej starostlivosti sa považuje za prediktor bezpečnosti pacienta a potenciálne riziko vzniku nežiadúcich udalostí. ***Cieľ:*** Identifikovať riziká chýbajúcej ošetrovateľskej starostlivosti. ***Metodika:*** Interpretácia výsledkov retrospektívnej literárnej rešerše metódou obsahovej analýzy dokumentov. Analyzovali sme vedecké články publikované vo vedeckých databázach PubMed, Google Scholar, Scopus a ResearchGate. Štúdie boli vybrané pomocou súboru kritérií a kľúčových slov za obdobie rokov 2014 – 2024. Pri spracovaní prehľadu literatúry bolo analyzovaných dvadsaťjeden štúdií. ***Výsledky:*** Chýbajúca ošetrovateľská starostlivosť má výrazne negatívny vplyv na bezpečnosť pacientov a celkovú efektivitu zdravotníckeho systému. Štúdie preukázali, že vedie k zníženej spokojnosti pacientov so starostlivosťou, zvýšenému výskytu nežiaducich udalostí, ako sú nozokomiálne infekcie, pády, dekubity a chyby pri podávaní liekov. Prítomnosť týchto nežiaducich udalostí nielenže ohrozuje zdravie a život pacientov, ale tiež vedie k predĺženiu hospitalizácie, zvýšeniu nákladov na zdravotnú starostlivosť a väčšiemu zaťaženiu zdravotníckeho systému. ***Záver:*** Na základe zistení je jasné, že chýbajúca ošetrovateľská starostlivosť predstavuje závažný problém, ktorý vyžaduje okamžitú pozornosť a riešenie. Iba prostredníctvom zlepšenia kvality ošetrovateľskej starostlivosti môžeme zabezpečiť vyššiu bezpečnosť pacientov a efektívnosť zdravotníckeho systému, čo povedie k lepším výsledkom liečby a zvýšenej spokojnosti pacientov so starostlivosťou.

Kľúčové slová: Sestra. Chýbajúca ošetrovateľská starostlivosť. Nežiaduce udalosti. Bezpečnosť pacientov.

Keywords: Nurse. Missing nursing care. Adverse events. Patient safety.

Kontaktná adresa:

PhDr. Tatiana Katriňáková - doktorand

prof. PhDr. Mária Kilíková, PhD., MPH

VŠZaSP sv. Alžbety, Detašované pracovisko bl. Sáry Salkaházi v Rožňave Kósu - Schoppera 141/22, 048 01 Rožňava

E-mail: tanakatrinakova@gmail.com,

m.kilikova@gmail.com

SEBAHODNOTENIE KOMPETENCIÍ ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA V OBLASTI BEZPEČNOSTI PACIENTOV – VÝSLEDKY PILOTNEJ ŠTÚDIE

SELF-EVALUATION OF PATIENT SAFETY COMPETENCIES OF NURSING STUDENTS: RESULTS OF A PILOT STUDY

Dominika Kohanová[1], Andrea Solgajová[1], Dana Zrubcová[1], Daniela Bartoníčková[2]

[1]Katedra ošetrovateľstva, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Slovenská republika

[1]Department of Nursing, Faculty of Social Sciences and Health Care, Constantine the Philosopher University in Nitra, Nitra, Slovak Republic

[2]Ústav ošetřovatelství, Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika

[2]Department of Nursing, Faculty of Health Sciences, Palacký University in Olomouc, Czech Republic

Abstrakt

Úvod: Vzdelávanie v oblasti bezpečnosti pacienta je kritickou zložkou odbornej prípravy v oblasti zdravotnej starostlivosti na celom svete, no jeho integrácia do vzdelávania sestier sa výrazne líši, pričom často uprednostňuje klinickú bezpečnosť pred sociokultúrnymi aspektami. Nástroje sebahodnotenia sa často používajú na hodnotenie kompetencií študentov, čo im umožňuje reflektovať svoje vedomosti, zručnosti a postoje v konkrétnych oblastiach. The Health Professional Education in Patient Safety Survey (H-PEPSS) je jedným z takýchto nástrojov navrhnutých na hodnotenie kompetencií študentov zdravotníckych odborov v oblasti bezpečnosti pacienta. ***Cieľ:*** Cieľom pilotnej štúdie bolo preskúmať, ako študenti bakalárskeho štúdia ošetrovateľstva v Slovenskej republike vnímajú svoje kompetencie v oblasti bezpečnosti pacienta. ***Metodika:*** Údaje boli zbierané pomocou nástroja H-PEPSS. Štúdia prebiehala od februára do apríla 2024 a zahŕňala 160 študentov ošetrovateľstva z dvoch slovenských univerzít. ***Výsledky:*** Výsledky ukazujú, že študenti sa cítili istejšie v riadení bezpečnostných rizík (4,15 ± 0,740), ale menej v efektívnej komunikácii (3,90 ± 0,723) v akademickom prostredí. V klinickom prostredí bola ich istota vyššia v rozpoznávaní a reagovaní na poškodenie (3,75 ± 0,770) a nižšia v komunikácii (3,51 ± 0,811). Boli pozorované významné rozdiely medzi akademickým a klinickým prostredím, pričom študenti hodnotili svoje kompetencie vyššie v akademickom prostredí. ***Záver:*** Štúdia podčiarkuje potrebu, aby učebné osnovy v ošetrovateľstve začlenili viac sociokultúrneho obsahu a zlepšili tréning komunikačných zručností prostredníctvom workshopov, simulácií a medziodborových

stretnutí. Aktualizácia školiacich programov na základe výskumu a spätnej väzby študentov je rozhodujúca pre podporu kultúry neustáleho zlepšovania vzdelávania v oblasti bezpečnosti pacientov.

Kľúčové slová: Bezpečnosť pacientov. Kompetencia. Študent ošetrovateľstva. Vzdelanie v ošetrovateľstve.

Podporené projektom UGA IX/1/2024: Kompetencie študentov ošetrovateľstva v oblasti bezpečnosti pacientov.

Kontaktná adresa:

Mgr. Dominika Kohanová, PhD.

Katedra ošetrovateľstva, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Kraskova 1, 949 01 Nitra

Email: dkohanova@ukf.sk

Abstract

Introduction: Patient safety education is a critical component of healthcare training worldwide, yet its integration into nursing education varies significantly, often prioritizing clinical safety over sociocultural aspects. Self-assessment tools are frequently used to evaluate students' competencies, allowing them to reflect on their knowledge, skills, and attitudes in particular areas. The Health Professional Education in Patient Safety Survey (H-PEPSS) is one such tool designed to assess healthcare students' competencies in patient safety. ***Goal:*** This pilot study aimed to explore how undergraduate nursing students in the Slovak Republic perceive their competencies in patient safety. ***Methodology:*** Data were collected using the H-PEPSS tool. Conducted between February and April 2024, the study involved 160 nursing students from two Slovak universities. ***The results:*** The results reveal that students felt more confident in managing safety risks (4.15 ± 0.740) but less so in effective communication (3.90 ± 0.723) in academic settings. In clinical settings, their confidence was higher in recognizing and responding to harm (3.75 ± 0.770) and lower in communication (3.51 ± 0.811). Significant differences were observed between academic and clinical environments, with students rating their competencies higher in academic settings. ***Conclusion:*** The study underscores the need for nursing curricula to incorporate more sociocultural content and enhance communication skills training through workshops, simulations, and interprofessional sessions. Updating training programs based on research and student feedback is crucial for fostering a culture of continuous improvement in patient safety education.

Keywords: Competence. Nursing education. Nursing student. Patient safety.

Supported by the project UGA IX/1/2024: Competencies of nursing students in patient safety.

Contact address:

Mgr. Dominika Kohanová, PhD.

Department of Nursing, Faculty of Social Sciences and Health Care, Constantine the Philosopher University in Nitra

Kraskova 1, 949 01 Nitra

Email: dkohanova@ukf.sk

VÝZVY TELEMEDICÍNY V ČESKÉ REPUBLICE PERSPEKTIVOU PACIENTŮ A DALŠÍCH KLÍČOVÝCH STAKEHOLDERŮ

CHALLENGES OF TELEMEDICINE IN THE CZECH REPUBLIC FROM PATIENTS´ AND OTHER KEY STAKEHOLDERS´ PERSPECTIVE

Jolana Kopsa Těšinová
Institute of Public Health and Medical Law/First Faculty of Medicine/ Charles University/Czech republic

Research Paper - **Abstract**

Purpose/Objective: This presentation aims to identify key issues in the implementation of telemedicine and the challenges of telemedicine in the future in the Czech Republic from the perspective of patients and other stakeholders.

Methodology: The study is based on a qualitative research approach, combining focus groups with key stakeholders (32), patient board (6) and expert panels (24).

Results: The lack of rules and uncoordinated development of various activities proved to be the main barriers to the integration of telemedicine in the health system. It has been shown that patients' interests in the implementation of telemedicine are: 1) a predictable and reliable framework guarantees them certainty and security in providing telemedicine services; 2) telemedicine solutions that increase the availability and efficiency of the care provided while bringing comfort; 3) user-friendly and simple solutions. The patients want to understand the new environment and be active participants in the process of digital innovation. New models of telemedicine require healthcare professionals to acquire the necessary ICT skills.

Conclusions: We have developed recommendations for further developments in the implementation of telemedicine that reflect the patient's interest and can be implemented at three levels – the health system, institutional, and community level. Developing a national strategy involving all key stakeholders, including patients, in the implementation has proven essential. The use of ICT in the delivery of telehealth care allows for more active involvement of non-medical health professionals. This will not be done without defining their new competences, changing legislation and training programmes for each discipline.

Kľúčové slová: Rozvoj telemedicíny. Pacientské organizácie. Informačné a komunikačné technológie. Stakeholders. Telehealth.

Keywords: Development of telemedicine. Patient organizations. Information and communication technologies. Stakeholders. Telehealth.

Contact address:

First Faculty of Medicine Charles University, Katerinská 32, CZ-121 08 Prague 2, Czech Republic. Contact/mobile number 00420 607 621 626.

Email address: jolana.tesinova@lf1.cuni.cz

RIZIKO INFEKCIE U PACIENTOV SO ZAVEDENOU PERIFÉRNOU VENÓZNOU KANYLOU

BLADDER CATHETERIZATION AND RISK OF INFECTION

Anna Litvínová, Nikoleta Poliaková, Natália Sadloňová
Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka

Abstrakt

Úvod: Na zníženie vzniku rizika infekcie je dôležité dodržiavať ošetrovateľský štandard, aseptický postup a poskytnúť kvalitnú ošetrovateľskú starostlivosť pacientovi pri zavádzaní periférnej venóznej kanyly. ***Cieľ:*** Cieľom výskumu bolo zistiť, aké ošetrovateľské intervencie používajú sestry pri zavádzaní periférnej venóznej kanyly u pacienta a aké najčastejšie komplikácie sa vyskytujú. ***Metodika:*** Metódami výskumu boli dotazník a metóda pozorovania. Dotazník vlastnej konštrukcie bol určený sestrám a metóda pozorovania bola zameraná na pacientov. Prieskum bol realizovaný v marci 2024. Vzorku tvorilo 151 respondentov, z toho 62 respondentov tvorili sestry, ktoré vypĺňali dotazník. Pacienti tvorili vzorku 89 respondentov, ktorých sme pozorovali na internom, chirurgickom a psychiatrickom oddelení Fakultnej nemocnice Trenčín. ***Výsledky:*** Pri manipulácii s periférnou venóznou kanylou vždy používa jednorazové rukavice 50 % respondentov. Podľa stavu žily vyberá druh periférnej venóznej kanyly 63,29 % respondentov, podľa ordinovanej terapie 26,58 % respondentov a podľa toho, aké kanyly sú dostupné na oddelení 10,13 % respondentov. Dátum exspirácie kanyly vždy kontroluje 33,87 % respondentov. Miesto vpichu v smere rastu chlpov dezinfikuje 58,07 % respondentov. Najčastejšou komplikáciou bol opuch, ktorý bol prítomný u 51,85 % respondentov hospitalizovaných na internom oddelení a na chirurgickom oddelení bolo pozorovaných 43,33 % pacientov s opuchom. ***Záver:*** Používanie jednorazových rukavíc je súčasťou bariérovej ošetrovateľskej starostlivosti, ktorú musí ovládať každý zdravotnícky pracovník. Je dôležité, aby zdravotnícky pracovník vedel vybrať správnu kanylu na zavedenie do žilového riečiska, aby sa predišlo komplikáciám a aby periférna venózna kanyla plnila svoju funkciu.

Kľúčové slová: Riziko infekcie. Periférna kanyla. Prevencia. Flebitída.

Poďakovanie: Príspevok vznikol vďaka projektu KEGA: Implementácia multimediálnych prístupov do vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v kontexte zvládania mimoriadnych epidemiologických situácií. Evidenčné číslo projektu: 004TnUAD-4/20.

Abstract

Introduction: To reduce the risk of infection, it is important to adhere to nursing standards, aseptic procedures and provide high-quality nursing care to the patient when inserting a peripheral venous cannula. ***Objective:*** The aim of the research was to determine what nursing interventions nurses use whwn inserting a peripheral venous cannula in a patient and what the most common complications. ***Methology:*** The research methods included a questionnaire and the observation method. The self-designed questionnare was intended for nurses and the observation method focused on patients. The research was conducted in March 2024. The sample consisted of 151 respondents, of which 62 were nurses who filled out the questionnaire. The patient sample consisted of 89 respondents who were observed in the internal medicine, surgical, and psychiatric departments of the University Hospital in Trenčín. ***Results:*** During the handling of the peripheral venous cannula, 50 % of respondents always used disposable gloves. 63,29 % of respondents selected the type of peripheral venous cannula based on the condition of the vein, 26,58 % based on the prescribed therapy, and 10,13 % based on which cannulas were available in the department. The expiration date of the cannula was always checked by 33,87 % of respondents. The injection site was disinfected in the direction of hair growth by 58,07 % of respondents. The most common complication was swelling, which was present in 51,85 % of respondents hospitalized in the internal medicine department, and 43,33 % of patients with swelling were observed in the surgical department. Conclusion: The use of disposable gloves is part of barrier nursing care, which every healthcare professional must master. It is important for healthcare workers to know how to choose the correct cannula for insertion into the venous system to avoid complications and ensure that the peripheral venous cannula fulfills its function.

Keywords: Infection risk. Peripheral cannula. Prevention. Phlebitis.

Acknowledgment: *This contribution was made possible thanks to the KEGA project: Implementation of multimedia approaches in the education of healthcare workers in the context of managing extraordinary epidemiological situations. Project registration number: 004TnUAD-4/20.*

Kontaktná adresa:

Anna Litvínová

Fakulta zdravotníctva TnUAD

Študentská 2, 911 50 Trenčín

anna.litvinova@tnuni.sk

INOVATÍVNY PRÍSTUP K VÝUČBE OŠETROVATEĽSKÝCH TECHNÍK A POSTUPOV – PREZENTÁCIA PROJEKTU KEGA

INNOVATIVE APPROACH TO TEACHING NURSING TECHNIQUES AND PROCEDURES - KEGA PROJECT PRESENTATION

Nikoleta Poliaková, Iveta Matišáková, Anna Litvínová, Zuzana Michálíková, Katarína Gerlichová, Michaela Bobkowska, Ľubica Ilievová
Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Abstrakt

Neoddeliteľnou súčasťou vysokoškolského vzdelávania sestier je schopnosť prepojiť teoretické znalosti s praktickými zručnosťami. Vo vzdelávaní sestier sú Ošetrovateľské postupy a techniky profilovým predmetom, v rámci ktorého je okrem teoretickej výučby významné práve osvojenie si praktických zručností, ktoré sú kľúčové pre ich budúce povolanie. Je preto nevyhnutné, aby bola výučba kvalitná a efektívne využívala dostupné širokospektrálne pôsobiace prostriedky a metódy výučby. Vizualizačné prostriedky, ako sú simulácie, modely, fotografie alebo videá vo výučbe podporujú názornosť a umožňujú vysoko efektívne učenie sa. Výstupom projektu je vypracovanie novej modernej multimediálnej interaktívnej publikácie s implementáciou moderných elektronických technológií vrátane multimediálnych prvkov vo forme videosekvencií a fotodokumentácie s využitím simulačného centra. Je spracovávaná podľa najnovších poznatkov vedúcich k zvládnutiu základných ošetrovateľských techník a postupov v ošetrovateľskej praxi. Multimediálna interaktívna učebnica s videosekvenciami ošetrovateľských intervencií, fotodokumentáciou a kontrolnými hodnotiacimi prvkami umožní študentom komplexné precvičovanie, upevňovanie a opakovanie učiva. Interaktívna multimediálna učebnica bude určená predovšetkým pre študentov 1. stupňa vysokoškolského vzdelávania v odbore Ošetrovateľstvo. Vzhľadom k tomu, že ošetrovateľské zručnosti využívajú v praxi aj študenti iných zdravotníckych odborov, učebnica bude vhodná aj pre nich. Výhodou multimediálnej učebnice bude rýchla dostupnosť, názornosť, možnosť prístupu k textom na rôznych platformách a zariadeniach. Študentov povedie k samostatnosti, tvorivosti a aktivite.

Kľúčové slová: Interaktivita. Intervencia. Multimedialita. Ošetrovateľstvo. Vzdelávanie.

Abstract

An integral part of the higher education of nurses is the ability to connect theoretical knowledge with practical skills. In the education of nurses, Nursing procedures and techniques are a profile subject, within which, in addition to theoretical teaching, the acquisition of practical skills, which are key for their future profession, is important. It is therefore essential that the teaching is of high quality and effectively uses the available broad-spectrum means and methods of teaching. Visualization aids such as simulations, models, photos or videos in teaching support clarity and enable highly effective learning. The output of the project is the development of a new modern multimedia interactive publication with the implementation of modern electronic technologies, including multimedia elements in the form of video sequences and photo documentation using a simulation center. It is processed according to the latest knowledge leading to the mastery of basic nursing techniques and procedures in nursing practice. A multimedia interactive textbook with video sequences of nursing interventions, photo documentation and control evaluation elements will enable students to practice, consolidate and repeat the subject matter in a comprehensive manner. The interactive multimedia textbook will be intended primarily for students of the 1st level of higher education in the field of Nursing. Due to the fact that nursing skills are also used in practice by students of other medical fields, the textbook will be suitable for them as well. The advantage of a multimedia textbook will be quick availability, clarity, and the possibility of accessing texts on various platforms and devices. It will lead students to independence, creativity and activity.

Keywords: Interactivity. Intervention. Multimedality. Nursing. Education.

Kontaktná adresa:

doc. PhDr. Iveta Matišáková, PhD.

Fakulta zdravotníctva TnUAD

Študentská 2, 911 50 Trenčín

POHĽAD NA MUŽOV V PRACOVNEJ POZÍCII SESTRA

THE VIEW OF MEN IN THE NURSING PROFESSION

Zuzana Micháliková[1,2], Darina Šimovcová[1], Slávo Gemmel[1]

[1]Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne
[2]Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií, Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave

Abstrakt

Úvod: V spoločnosti stále prevláda názor, že pracovná pozícia sestry je viac vhodná pre ženy ako pre mužov. To je dôvod, prečo muži toto povolanie veľakrát nepovažujú za atraktívne. Tento postoj voči povolaniu sestry pretrváva dodnes, a to je jedným s hlavných dôvodov, prečo sú muži v tomto odbore stále jasnou menšinou. V rámci problematiky postavenia mužov v pracovnej pozícii sestra sa stretávame s rôznymi názormi, stereotypmi, či predsudkami. ***Cieľ:*** Zistiť, ako sestry celkovo vnímajú mužov v pracovnej pozícii sestra. ***Metodika:*** Dotazník vlastnej konštrukcie s využitím Likertovej škály. Na spracovanie výsledkov sme použili program MS Excel. Vzorku prieskumu tvorilo 50 respondentov, z toho 40 žien a 10 mužov pracujúcich na pracovnej pozícii sestra. ***Výsledky:*** Zistili sme, že podľa 88 % opýtaných sestier by sa mal počet mužov v pozícií sestra zvýšiť. Najviac 42 % opýtaných uviedlo, že by záujem mužov o toto povolanie jednoznačne zvýšilo lepšie finančné ohodnotenie. Veľká časť v počte 38% respondentov zvolilo odpoveď lepší pohľad spoločnosti na túto profesiu. Najväčším demotivujúcim faktorom mužov pre výber povolania sestry sú predsudky spojené s pohlavím, myslí si to 36 % respondentov. Ďalších 28 % respondentov označilo možnosť nízke finančné ohodnotenie. ***Záver:*** Z nášho prieskumu vyplýva, že je dôležité, aby sa zvýšil podiel mužov v pracovnej pozícii sestra. Vhodná je propagácia študijného programu ošetrovateľstvo, ako programu vhodného pre mužov a jeho prezentácia na stredných školách s vyšším mužským zastúpením. Podstatné je aj zlepšenie podmienok na pracoviskách. Táto oblasť je nedostatočne zmapovaná a vyžaduje si dôsledné a podrobné bádanie v oblasti výskumu.

Kľúčové slová: Sestra. Mužské pohlavie. Motivácia. Profesia. Predsudok.

Keywords: Nurse. Male gender. Motivation. Profession. Judgment.

Kontaktná adresa:

PhDr. Zuzana Micháliková

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Študentská 2, 91150 Trenčín

zuzana.michalikova@tnuni.sk

PREVENCE RAKOVINY DĚLOŽNÍHO HRDLA U ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH ŽEN

PREVENTION OF CERVICAL CANCER IN CZECH AND SLOVAK WOMEN

Daniela Nedvědová[1], Lucia Kajsíková[2]

[1]Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav nelékařských zdravotnických studií

[2]Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotnických věd, Ústav porodní asistence

Abstrakt

Úvod: Rakovina děložního hrdla je onemocnění, které je u žen celosvětově rozšířené. V České republice každoročně onemocní rakovinou děložního hrdla přibližně 800 žen a více než 300 jich umírá. Nejčastější nádorová onemocnění žen v České republice jsou karcinom prsu, tlustého střeva a konečníku, karcinom průdušnice, průdušek a plic a karcinom dělohy. V důsledku využívání skríningových programů zaměřených na prevenci rakoviny děložního hrdla a očkování se incidence tohoto onemocnění postupně snižuje. Lidský papilomavirus (HPV) ve většině případů způsobuje rakovinu děložního hrdla. Primární prevence zahrnuje očkování proti HPV na základě, kterého je možno předcházet případům rakoviny děložního hrdla až z 70 %. ***Cíl:*** Porovnat prevenci rakoviny děložního hrdla u českých a slovenských žen. ***Metodika:*** Kvantitativní výzkum ***Výsledky:*** Pravidelnou gynekologickou prohlídku absolvuje 79,6 % slovenských žen a 83,7 % českých žen. Nejpočetnějšími skupinami z hlediska vzdělávání byly ženy, které mají středoškolské vzdělání s maturitou - slovenské ženy 44,9 %; české ženy 42,9 %. Očkování podstoupilo 7,1 % slovenských žen a 32,7 % českých žen. Z hlediska vnímání smyslu očkování uvedlo 64,3 % slovenských žen a 74,5 % českých žen, že očkování proti rakovině děložního hrdla má smysl. Cena vakcíny je rozhodující u 25,5 % slovenských žen a u 18,4 % českých žen. ***Závěr:*** Na zdůraznění významu dodržování pravidelných gynekologických prohlídek by se měli jednoznačně podílet jak porodní asistentky, tak také další zdravotničtí pracovníci. Pokud je z veřejného zdravotního pojištění proplácená vakcína HPV u dětí ve věku 12-14 let, je nutné o této možnosti informovat především rodiče, aby se již před zahájením pohlavního života předešlo komplikacím do budoucna.

Kľúčové slová: Prevencia. HPV. Rakovina krčka maternice. Vakcinácia. Skríning.

Kontaktní adresa:

Daniela Nedvědová

Fakulta veřejných politik v Opavě Ústav nelékařských zdravotnických studií
Bezručovo náměstí 14, 746 01 Opava, Czech Republic
daniela.nedvedova@fvp.slu.cz tel: +420 737 306 655

Abstract

Introduction: Cervical cancer is a disease that is prevalent in women worldwide. In the Czech Republic, approximately 800 women develop cervical cancer each year and more than 300 die. The most common cancers in women in the Czech Republic are breast, colorectal, tracheal, bronchial and lung cancer and uterine cancer. The incidence of cervical cancer is gradually decreasing as a result of the use of screening programmes aimed at preventing cervical cancer and vaccination. Human papillomavirus (HPV) causes cervical cancer in most cases. Primary prevention includes HPV vaccination, which can prevent up to 70% of cervical cancer cases.
Aim: To compare cervical cancer prevention in Czech and Slovak women. ***Methods:*** A quantitative research ***Results:*** 79.6 % of Slovak women and 83.7 % of Czech women undergo regular gynaecological examinations. The most numerous groups in terms of education were women with secondary education with a high school diploma - Slovak women 44.9 %; Czech women 42.9 %. 7.1 % of Slovak women and 32.7 % of Czech women received vaccinations. In terms of perceived meaning of vaccination, 64.3 % of Slovak women and 74.5 % of Czech women said that vaccination against cervical cancer is meaningful. The cost of the vaccine is decisive for 25.5 % of Slovak women and 18.4 % of Czech women. ***Conclusion:*** Both midwives and other health care workers should be clearly involved in emphasizing the importance of adherence to regular gynaecological examinations. If the HPV vaccine is reimbursed by public health insurance for children aged 12-14 years, it is particularly important to inform parents about this possibility in order to prevent future complications before the start of sexual life.
Key words: Prevention. HPV. Cancer of cervix. Vaccination. Screening.

Corresponding author:
PhDr., Mgr., Bc. Nedvědová Daniela, Ph.D
Silesian University, Faculty of Public Policies in Opava
Bezručovo náměstí 14, 746 01 Opava, Czech Republic
E-mail: daniela.nedvedova@fvp.slu.cz

MĚŘENÍ A HODNOCENÍ V PERIOPERAČNÍ KARDIOLOGII

MEASUREMENT AND EVALUATION IN PERIOPERATIVE CARDIOLOGY

Jan Neugebauer, Daniel Jirkovský, Jana Haluzíková
2. Lékařská fakulta Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole

Abstrakt

Úvod: Perioperativní péče v kardiologii je specifickou činností zaměřující na celou řadu vybraných operativních výkonů. Sestry ve většině případů nejsou v roli instrumentářky, ale jsou zodpovědné za celkový provoz sálového prostoru včetně dodržování aseptických podmínek, identifikace pacientů, či vedení perioperační dokumentace. ***Cíl:*** Cílem práce bylo analyzovat práci perioperační sestry na kardiologickém sále se zaměřením na využití měřících a hodnotících nástrojů. ***Metodika:*** Byl zvolen kvalitativní design studie s využitím techniky pozorování a analýzy dokumentace. Pozorování bylo zjevné, zúčastněné bez tvorby audio-vizuální nahrávky. Výstupem každého pozorování byl poznámkový arch. Analýza dokumentů se zaměřovala na záznamy měření a hodnocení od převzetí pacienta do jeho předání na jiné pracoviště. ***Výsledky:*** V perioperační péči bylo nalezeno využití nestandardizovaných měřících nástrojů. Jediným standardizovaným nástrojem bylo hodnocení bolesti. Sestry dle přijatých standardů a pracovních protokolů zpravidla kontrolují: operační pole, fyziologické funkce, psychický stav pacienta, bolest, ATB profylaxi, celkový zdravotní stav, i.v. vstupy, informované souhlasy, žádanky a další dokumenty dle standardů operace a další specifické hodnoty například ACT. **Závěr:** Perioperační péče je velmi dynamickým oborem, který vede k neustálé úpravě ošetřovatelské péče, zejména z důvodu vývoje nových katétrových přístupů či implantabilních zařízení. Dokumentace je vedena papírově i elektronicky a využívají se zejména nestandardizované nástroje, přístrojové vybavení a standardizovaná škála pro hodnocení bolesti VAS.

Kontaktní adresa:
Mgr. Jan Neugebauer
Sídliště Vajgar 570,
377 01 Jindřichův Hradec, Česká republika

NEFARMAKOLOGICKÉ INTERVENCE PRO REDUKCI BOLESTI U PACIENTŮ PODSTUPUJÍCÍ FLEXIBILNÍ CYSTOSKOPII: SCOPING REVUE

NON-PHARMACOLOGIGAL INTERVENTIONS TO REDUCE PROCEDURAL FOR PAIN REDUKCION IN PATIENTS UNDERGOING FLEXIBLE CYSTOSCOPY: A SCOPING REVIEW

Hana Ochtinská[1], Marcel Janda[2]

[1]Katedra ošetřovatelství, Fakulta zdravotnických studií, Univerzita Pardubice

[2]Urologické oddělení, Nemocnice Pardubického kraje, Pardubická nemocnice

Abstrakt:

Úvod: Flexibilní cystoskopie je dnes běžný výkon prováděný pro diagnostické nebo terapeutické účely. Při šetrné manipulaci s endoskopem a za použití lokálního anestetika je dosahováno významného zmírnění bolesti u pacientů, ale zcela se bolest neodstraní. Ta může způsobit úzkost, obavy, vyhýbání se výkonu a vést až k progresi onemocnění. Je proto klíčové se zabývat, zda existují a jaký je efekt nefarmakologických metod, které by pomohly snížit bolest u mužů a žen. ***Cíl:*** Analyzovat dostupnou odbornou literaturu o nefarmakologických metodách pro redukci bolesti při flexibilní cystoskopii využívaných u mužů a žen. **Metodika:** Pro účely této studie byla použita metoda Scoping review, která se skládá z PCC otázky, kritéria pro zařazení a vyloučení, výzkum databáze, hodnocení a popis výsledků. ***Výsledky:*** Ve vyhledaných studiích byly nalezeny nefarmakologické metody jako doplňující alternativa ke standardnímu procesu tlumení intenzity bolesti pomocí lokálního anestetika. Byly prezentovány metody: Peak-end teorie, virtuální realita, odložená cystoskopie, močení během výkonu, stlačení irigačního sáčku, muzikoterapie, vizualizace v reálném čase nebo kombinace. Ve všech studiích došlo při použití nefarmakologické metody k redukci intenzity bolesti alespoň o jedno skóre na VAS 0-10. Ne vždy se ale potvrdil statisticky významný rozdíl. Na čem se studie shodují, je nutnost provést opakované výzkumy na efektivitu jejich využití. ***Závěr:*** Pokud budou v klinické praxi využity nefarmakologické metody u pacientů podstupující flexibilní cystoskopii, můžou být cenným nástrojem pro docílení vyšší redukce bolesti, oproti pouhé aplikaci lokálního anestetika. Nicméně ani pomocí nich není možné docílit úplného odstranění bolesti.

Klíčová slova: Pacient. Flexibilní cystoskopie. Redukce bolesti. Nefarmakologické metody.

Kontaktní adresa:

Hana Ochtinská

Katedra ošetřovatelství, Fakulta zdravotnických studií, Univerzita Pardubice

Průmyslová 395, 532 10 Pardubice, Česká republika

E-HEALTH V AMBULANTNEJ STAROSTLIVOSTI Z PERSPEKTÍVY SESTIER A PACIENTOV

E-HEALTH IN AMBULATORY CARE FROM THE PERSPECTIVE OF NURSES AND PATIENTS

Nikoleta Poliaková, Ingrid Kocianová, Iveta Matišáková, Anna Litvínová
Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

Abstrakt

Úvod: Moderné informačné technológie podporujú rozvoj eHealth so svojimi súčasťami. E-medicína a e-ošetrovateľstvo patria medzi nové trendy, pri ktorých lekári a sestry poskytujú starostlivosť pacientom na diaľku. V súvislosti s týmto trendom sa začínajú formovať aj nové kompetencie sestier. ***Cieľ':*** Cieľom štúdie bolo zistiť, aké sú postoje sestier a pacientov k ponuke a využívaniu e-služieb v ambulanciách všeobecného lekára pre dospelých a špecializovaných ambulanciách. ***Metodika:*** Metódou štúdie boli 2 dotazníky vlastnej konštrukcie pozostávajúce z 3 častí: demografické údaje, vedomosti a postoje. Na meranie postojov bola použitá 4-položková Likertova škála súhlasu. Prieskum mal dizajn prierezovej deskriptívnej štúdie. Zber dát bol realizovaný v období november 2023 – február 2024. ***Vzorka:*** Vzorku tvorilo 166 pacientov ambulantnej starostlivosti a 105 sestier pracujúcich v ambulantnej starostlivosti. Priemerný vek sestier bol 43,56 rokov a priemerný vek pacientov bol 45 rokov. ***Výsledky:*** Napriek technologickému pokroku, 78 % pacientov preferovalo osobnú komunikáciu v ambulancii. Z e-služieb by 71 % pacientov požadovalo možnosť elektronického objednávacieho systému, ale iba 22 % ho skutočne má možnosť aj využívať. Na monitorovanie zdravotného stavu 70 % pacientov nevyužívalo žiadne zariadenia ani aplikácie v mobilnom telefóne alebo hodinkách. E-ošetrovateľstvo a E-health považovalo za prínos 91 % sestier, najmä v oblasti zvyšovania zdravotnej gramotnosti a znižovania čakacích lehôt. Sestry ohodnotili svoju spôsobilosť s využívaním informačných a komunikačných technológií za dobrú, ale prejavili aj záujem vzdelávať sa o zavádzaní moderných technológií. ***Záver:*** E-Health je nástrojom na zefektívnenie starostlivosti v ambulantnej starostlivosti a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti obyvateľstva.

Kľúčové slová: E-health. Ambulantná starostlivosť. Postoje. Vedomosti. Sestry.

Abstract

Introduction: Modern information technologies support the development of eHealth with its components. E-medicine and e-nursing are among the new trends in which physicians and

nurses provide care to patients at a distance. In connection with this trend, new competencies of nurses are also beginning to take shape. ***Aim:*** The aim of the study was to find out what are the attitudes of nurses and patients towards the offer and use of e-services in general practitioner clinics for adults and specialist clinics. ***Methodology:*** The method of the study was 2 self-constructed questionnaires consisting of 3 parts: demographic data, knowledge and attitudes. A 4-item Likert scale of agreement was used to measure attitudes. The survey had a cross-sectional descriptive study design. Data collection was carried out in the period November 2023 - February 2024. ***Sample:*** The sample consisted of 166 outpatient care patients and 105 nurses working in outpatient care. The average age of the nurses was 43.56 years and the average age of the patients was 45 years. Results: Despite technological progress, 78 % of patients preferred personal communication in the clinic. Of the e-services, 71 % of patients would request the option of an electronic ordering system, but only 22% actually have the opportunity to use it. 70 % of patients did not use any devices or applications in their mobile phones or watches to monitor their health status. E-nursing and E-health were considered beneficial by 91 % of nurses, especially in the area of increasing health literacy and reducing waiting times. The nurses rated their ability to use information and communication technologies as good, but also expressed an interest in learning about the introduction of modern technologies. ***Conclusion:*** E-Health is a tool for improving the effectiveness of care in ambulatory care and increasing the health literacy of the population.

Key words: E-health. Ambulatory care. Attitudes. Knowledge. Nurses.

Kontaktná adresa:
PhDr. Nikoleta Poliaková, PhD.
Fakulta zdravotníctva, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne
Študentská 1, 911 50 Trenčín
nikoleta.poliakova@tnuni.sk

PREDICTORS OF CARE DEPENDENCY OF OLDER PEOPLE IN RESIDENTIAL LONG-TERM CARE

Grażyna Puto[1], Andrea Botíková[2], Anna Kliś-Kalinowska[1]

[1]Institute of Nursing and Midwifery, Faculty of Health Sciences, Jagiellonian University Medical College, Kopernika 25 Street, 31-501 Krakow, Poland

[2]Katedra ošetrovateľstva, Fakulta zdravotníctva a sociálnej prace, Trnavská univerzita v Trnave

Abstract

Introduction: Long-term inpatient care provides support and care for people who require constant assistance and who are dependent on care due to illness, disability. For these reasons, care in these facilities should focus on maintaining as high a degree of independence as possible, and surveys of older people should include care dependency as an outcome measure. Identifying risk factors for care dependency among older people in long-term care facilities is important for targeted interventions. ***The aim*** of this study was to identify predictors of care dependency among older people in inpatient long-term care. ***Methods:*** The study was conducted among people residing in a long-term care facility. The scales used in the study were: ADL, IADL, GSD-15, GPM-24, CDS. ***Results:*** Among the 226 people over 60 years of age, there was an association between an increase in functional performance: ADL by 1 unit and an increase in independence from care by 1.71 units (B = 1.71; SE = 1.69), and in terms of I-ADL by 1 unit, increased independence from care by 2.09 units (B = 2.09; SE = 0.30). An increase in feeling depressed by 1 unit increased dependence on care by 0.85 units (B = -0.85; SE = 0.18) and with an increase of 1 unit in the total pain score, dependence on care decreased by 0.20 units (B = -0.20; SE = 0.07). ***Conclusions:*** The results of the study confirm that a multidisciplinary /holistic assessment of older people in inpatient long-term care is crucial for assessing dependency on care.

Key words: Long-term care. Older people. Care dependency.

Klíčová slova: Dlouhodobá péče. Starší lidé. Závislost na péči.

Corresponding author

Grażyna Puto

Institute of Nursing and Midwifery, Faculty of Health Sciences,

Jagiellonian University Medical College, Kopernika 25 Street, 31-501 Krakow, Poland,

e-mail: grazyna.puto@uj.edu.pl

INFORMOVANOSŤ RODIČOV O STAROSTLIVOSTI O DIEŤA S GASTROENTERITÍDOU

PARENT´S AWARENESS OF CARE FOR A CHILD WITH GASTROENTERITIS

Andrea Štofilová[1,2,3], Silvia Puteková[1,2]

[1]Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

[2]Fakultná Nemocnica v Trnave,

[3]Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Fakulta ZaSP sv. Ladislava, Nové Zámky

Abstrakt

Úvod: Gastroenteritída patrí medzi najčastejšie príčiny hospitalizácie u detí vo všetkých vekových kategóriách a to nielen v rozvojových krajinách, ale aj na celom svete. Dostatočné vedomosti rodičov o ochorení a správne poskytnutá ošetrovateľská starostlivosť, môžu napomôcť zvládnuť ochorenie v domácom prostredí a vyhnúť sa tak nežiaducej hospitalizácii dieťaťa. ***Cieľ:*** Cieľom výskumu bolo zistiť informovanosť rodičov o ošetrovateľskej starostlivosti o dieťa s gastroenteritídou. ***Metodika:*** Výskum sme uskutočnili kvantitatívnou metódou formou dotazníka vlastnej konštrukcie. Výskumu sa zúčastnilo 52 respondentov, výber bol zámerný a vzorku tvorili rodičia hospitalizovaných detí na klinike pediatrie vo Fakultnej nemocnici v Trnave. Dotazník sme distribuovali v mesiacoch október až december 2023. Návratnosť dotazníka bola 100 %. Dotazník sme vyhodnotili Studentovým t- testom a One Way ANOVA testom. ***Výsledky:*** Z našich výsledkov vyplýva, že väčšina rodičov má poznatky o gastronteritíde, pozná prejavy a postup ošetrovateľskej starostlivosti o dieťa s týmto ochorením. No aj napriek týmto zisteniam sme identifikovali nedostatky v informovanosti o postupoch v ošetrovateľskej starostlivosti o dieťa. Podľa 53,8 % respondentov je potrebné pri tomto ochorení okamžite vyhľadať lekára a menšia menšina rodičov (36,5 %) si stále myslí, že pri gastroenteritíde je nutná hospitalizácia dieťaťa. ***Záver:*** Vo výskume sme nenašli signifikantné rozdiely v informovanosti rodičov vzhľadom na miesto bydliska, počet detí v domácnosti, stupeň vzdelania a vzhľadom na odbor práce.

Kľúčové slová: Gastroenteritída. Informovanosť. Ošetrovateľská starostlivosť. Vírusy. Deti. Rodičia.

Key words: Gastroenteritis. Awareness. Nursing care. Viruses. Children. Parents.

Kontaktná adresa:

Mgr. Andrea Štofilová

Fakultná nemocnica, Pediatrická klinika

A. Žarnova 11, 917 02 Trnava

andrea.stofilova@fntt.sk

THE ERA OF NURSING IN THE INDEPENDENCE OF SLOVAKIA

Zuzana Slezáková
Faculty of Nursing and Professional Health Studies, the Slovak Medical University in Bratislava, Department of Nursing.

Abstract

Background: The disintegration of Czechoslovakia and the creation of the Slovak Republic at the turn of 1992-1993 began the path to the sovereignty of the Slovak Republic and thus also the period of independence of Slovak nursing. Since then, nursing has undergone significant changes in Slovakia as well. Now nursing is perceived as an independent scientific discipline, with built-up respect in society. Nursing has clearly defined definitions and competencies for medical personnel. The main goal of nursing is health care and its restoration, care for the sick and improvement of the quality of life. The theoretical and practical parts of nursing interact and support and complement each other. A breakthrough change in the nursing profession was the delineation of nurses' competencies, their definition came from the WHO European strategy for education in 1998. Currently, nurses can also complete a university master's degree in the nursing study program and other scientific and pedagogical degrees. Significant changes have also occurred in nursing practice, even if their implementation is still difficult. ***Objective:*** The goal is to map the development of nursing in the era of Slovakia's independence and to point out the transformation of nursing in the historical context of Slovakia's independence. ***Method:*** For data collection, we used the quantitative research technique, content analysis of important documents that had an impact on the change in nursing during the period of Slovakia's independence from 1993 to 2020. ***Results:*** The review points to significant changes and advances in nursing in line with the worldwide trend and development in nursing. Among the significant changes that occurred in the period of Slovakia's independence was the implementation of the university bachelor's study program in nursing, which began to be implemented as a regulated profession in accordance with the European trend and directives for the education of nurses. Changes were made legally, educationally and in nursing practice. Among the most significant, I will mention: establishing standards for the education of nurses, adopting the concept of nursing, defining nursing as a separate field, establishing requirements for managing and organizing nursing care in practice, defining a professional representative for nursing care, nurses' competencies, the emergence of forensic experts in the field of nursing, as well as changes in the field of nursing care in social facilities and other changes defining the characteristics determining the autonomy of nursing in Slovakia. ***Conclusion:*** The changes that

have taken place in the field of nursing are important for the autonomy of the nursing profession, but their promotion, implementation and compliance in nursing practice is still challenging, even in view of the changing society.

Key words: Nursing. Nursing education. Legal aspects. Nursing practice.

Contact address:

Prof. PhDr. Zuzana Slezáková, PhD., MPH

Faculty of Nursing and Professional Health Studies, the Slovak Medical University in Bratislava, Department of Nursing

zuzana.slezakova@szu.sk

DOCTORS OPINIONS OF THE COVID-19 INFORMATION AVAILABLE TO NURSES DURING THE PANDEMIC

Sylva Bártlová, Ivana Chloubová
Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care, Faculty of Health and Social Sciences, University of South Bohemia in České Budějovice

Abstract

Aim: To determine the opinions of Czech doctors on the quality of pandemic information accessible to nurses during the COVID-19 pandemic. ***Methods:*** The design was descriptive and cross-sectional. A representative sociological survey was conducted using a non-standardized questionnaire. A field survey was conducted using a standardized, controlled interview between an interviewer and respondents. A total of 1,203 physicians were enrolled in the study. The sample was representative regarding gender, age, and region of the Czech Republic. ***Results:*** According to the doctors surveyed, the primary sources of pandemic information for nurses were the doctors and nurses who worked within the same medical facility. The opinion of physicians on this issue was statistically significantly influenced by gender, age, number of years of experience in healthcare, medical field specialty, type of practice, type of medical facility, and where the doctor worked during the pandemic. Doctors were most satisfied with the quality of information provided to nurses by doctors and other nurses during the pandemic, and they were least satisfied with the quality of pandemic information published on social networks. ***Conclusion:*** According to the doctors surveyed, the doctors and nurses working within medical facilities were the primary source of information about the pandemic for nurses during COVID-19. In turn, doctors considered the information provided by nurses during the pandemic to patients and the public as very reliable.

Keywords: Doctors. Nurses. Information. Social networks. Covid-19 pandemic.

They are supported by the program project of the Ministry of Health of the Czech Republic with reg. No. NU21-09-00300. *All rights under intellectual property protection regulations are reserved.*

Contacts adress: S. Bártlová,
University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Health and Social Sciences, Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care, České Budějovice, Czech Republic.
E-mail: bartlova@zsf.jcu.cz

NÁZORY LÉKAŘŮ NA PRÁCI SESTER S INFORMACEMI V DOBĚ PANDEMIE COVID-19

Sylva Bártlová, Ivana Chloubová
Ústav ošetřovatelství, porodní asistence a neodkladné péče, Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic.

Abstrakt

Cíl: Zjistit názory českých lékařů na práci sester s informacemi během pandemie Covid-19.
Metody: Design byl deskriptivní a průřezový. Byl proveden reprezentativní sociologický průzkum. Ke sběru dat byl použit nestandardizovaný dotazník. Terénní šetření bylo provedeno technikou standardizovaného řízeného rozhovoru tazatele s respondentem. Do studie bylo zařazeno 1203 lékařů. Vzorek je reprezentativní z hlediska pohlaví, věku a regionu České republiky. ***Výsledky:*** Dle lékařů v České republice byli pro sestry v období pandemie hlavním zdrojem informací lékaři a sestry v rámci zdravotnického zařízení, ve kterém sestry pracovaly. Názor lékařů na tuto otázku statisticky významně ovlivňuje pohlaví, věk, počet let praxe ve zdravotnictví, lékařský obor, způsob výkonu lékařské profese, typ zdravotnického zařízení a místo práce lékaře v období epidemie Covid-19. Lékaři byli nejvíce spokojeni s kvalitou informací, které sestrám v období pandemie podával lékař v nemocnici, nejmenší byla jejich spokojenost s kvalitou informací zveřejňovaných na sociálních sítích. ***Závěr:*** Dle lékařů v České republice byli lékaři a sestry v rámci zdravotnického zařízení, ve kterém sestry pracovaly, hlavním zdrojem informací pro sestry v období pandemie Covid-19. Lékaři považovali informace, které sestrám v období pandemie podával lékař v nemocnici, za nejspolehlivější zdroj informací.
Klíčová slova: Lékaři. Sestry. Informace. Sociální sítě. Pandemie Covid-19.

Podpořeno z programového projektu Ministerstva zdravotnictví ČR s reg. č. NU21-09-00300.
Veškerá práva podle předpisů na ochranu duševního vlastnictví jsou vyhrazena.

Kontaktní adresa:
Sylva Bártlová, Ústav ošetřovatelství, porodní asistence a neodkladné péče, Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, adresa: J. Boreckého 1167/27, 370 11 České Budějovice, Czech Republic. E-mail: bartlova@zsf.jcu.cz mobil+420 606 050 592

PILOTNÉ MAPOVANIE FUNKČNEJ ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA

PILOT MAPPING OF FUNCTIONAL HEALTH LITERACY OF NURSING STUDENTS

Ivana Bóriková
Univerzita Komenského v Bratislave, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, Ústav ošetrovateľstva

Abstrakt

Úvod: Zdravotná gramotnosť je multidimenzionálny konštrukt a kombinácia funkčnej, interaktívnej a kritickej úrovne gramotnosti. V konečnom dôsledku ovplyvňuje interakciu jednotlivca so zdravotnou starostlivosťou. Ošetrovateľstvo je poverené zodpovednosťou naučiť zdravotníckych profesionálov zdravotnej gramotnosti. ***Cieľ:*** Zmapovať úroveň funkčnej zdravotnej gramotnosti u študentov ošetrovateľstva v dennej forme štúdia. ***Metodika:*** Deskriptívna, korelačná štúdia. Na zber empirických údajov sme použili skríningový merací nástroj Newest Vital Sign, ktorý identifikuje jednotlivcov s limitovanou zdravotnou gramotnosťou. Správne odpovede vyžadujú od respondenta vykonať jednoduché matematické výpočty a schopnosť vyhľadať a interpretovať predložený text. Skóre 0-1 indikuje vysokú pravdepodobnosť limitovanej zdravotnej gramotnosti; 2-3 indikuje možnú limitovanú zdravotnú gramotnosť; 4-6 takmer vždy indikuje adekvátnu zdravotnú gramotnosť. Súbor respondentov tvorilo 70 študentov denného bakalárskeho štúdia ošetrovateľstva (priemerný vek 20,77±1,4 rokov), 11 priznalo chronické ochorenie v anamnéze, 7 hospitalizáciu za posledný rok a 3 absenciu preventívnych prehliadok. ***Výsledky:*** Adekvátnu úroveň zdravotnej gramotnosti malo 61 študentov (87,14 %), pravdepodobne limitovanú úroveň 7 študentov (10 %) a vysokú pravdepodobnosť limitovanej úrovne 2 študenti (2,86 %). Najviac správnych odpovedí (95 %) mala položka číslo 6 (vyhľadať informáciu týkajúcu sa zloženia zmrzliny vzhľadom k hypotetickej alergii), najmenej správnych odpovedí (65,71 %) mala položka číslo 4 (vypočítať kalórie z denného príjmu porcie zmrzliny). Všetci respondenti s chronickým ochorením mali adekvátnu úroveň zdravotnej gramotnosti. Signifikantné korelácie medzi úrovňou zdravotnej gramotnosti a sledovanými socio-demografickými premennými sa v tomto pilotnom súbore nepotvrdili. ***Záver:*** Študenti ošetrovateľstva by v rámci svojho vzdelávania mali dostať vedomosti, zručnosti a techniky merania, ktoré potrebujú na to, aby svojim (budúcim) pacientom poskytli kultúrne a jazykovo primerané informácie, a tak zlepšili ich zdravotné výsledky, ako aj schopnosť študentov úspešne sa starať o svoje zdravie.

Kľúčové slová: Zdravotná gramotnosť. Študenti ošetrovateľstva. Skríning. Newest Vital Sign.

Keywords: Health literacy. Nursing students. Screening tool. Newest Vital Sign.

Podporené projektom KEGA 051UK-4/2024: Zdravotná gramotnosť študentov ošetrovateľstva.

Kontaktná adresa:

Doc. Mgr. Ivana Bóriková, PhD.

Ústav ošetrovateľstva JLF UK v Martine

Malá Hora 5, 036 01 Martin

ivana.borikova@uniba.sk

DEJINY OŠETROVATEĽSTVA Z POHĽADU STORYTELLINGU

HISTORY OF NURSING FROM THE PERSPECTIVE OF STORYTELLING

Andrea Botíková[1], Jana Boroňová[1], Jana Čapská[1], Gabriela Doktorová[1], Alena Dziacka[1], Oľga Kabátová[1], Andrea Lajdová[1], Eva Tomíková[1], Alena Uríčková[1]

[1]Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

Abstrakt

Úvod: V minulosti i súčasnosti sú príbehy a rozprávania zdieľané v každej kultúre ako prostriedok vzdelávania, zachovania kultúrneho dedičstva, formovania osobnosti, vštepovania morálnych hodnôt, ale i zábavy. ***Cieľ:*** Poznanie histórie umožňuje objasniť a pochopiť postavenie a úroveň ošetrovateľstva v jednotlivých historických obdobiach, t.j. poznať a interpretovať minulosť, analyzovať prítomnosť a súčasné problémy, ale aj prognózovať budúcnosť ošetrovateľstva. ***Metódy:*** S využitím systematického prehľadu literatúry, analýzy publikovaných článkov v odborných časopisoch a iných mediálnych zdrojov sme spracovali na princípe storytellingu vybrané historické obdobia a udalosti. ***Výsledky:*** Vysokoškolská učebnica, kde bude zakomponovaná aktualizácia a inovácia obsahu učiva podľa najnovších historických a vedeckých poznatkov z ošetrovateľstva. Poznanie historického vývoja ošetrovateľstva prostredníctvom storytellingu, môžu osloviť každého študenta. Pozornosť sme sústredili na historické fakty, udalosti v oblasti ošetrovateľstva ako vednej disciplíny, poukázať na význam a rolu mnohých významných ošetrovateľských osobností a v neposlednom rade zasiahnuť do historického kontextu v rámci ošetrovateľského vzdelávania. ***Záver:*** Využitie audiovizuálnych formátov prostredníctvom storytellingu v ošetrovateľstve a vo výučbe predmetu História ošetrovateľstva predstavuje nový, inovatívny, živý a kreatívny spôsob i formu výučby pre študentov študijného programu Ošetrovateľstvo.

Kľúčové slová: Storytelling. História ošetrovateľstva. Vzdelávanie. Inovácie. Výučbové metódy.

Publikačný výstup vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód vo výučbe ošetrovateľstva na princípe storytellingu.

ZDRAVOTNÍ STAV SENIORŮ VE VĚKU 65 A VÍCE LET

HEALTH STATUS OF SENIORS AGED 65 AND OLDER

Iva Brabcová
Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Abstrakt

Úvod: V uplynulém desetiletí se počet obyvatel, kteří dosáhli seniorského věku (65+), zvyšoval ve všech regionech České republiky. V průběhu let 2012–2021 vzrostl v České republice počet osob 65letých a starších, o více než 400 tisíc z 1,70 milionu na 2,17 milionu. ***Cílem*** předkládané studie bylo vyhodnotit zdravotní stav občanů Jihočeského kraje ve věku 65 a více. ***Metodika:*** šlo o průřezovou studii. Výzkumná data byla získána od výběrového souboru o velikosti 403 jedinců vybraných kvótním výběrem. Soubor je reprezentativním vzorkem populace Jihočeského kraje ve věku 65 a více let. ***Výsledky:*** Největší část respondentů (45,3 %) hodnotí svůj zdravotní stav jako uspokojivý, jako dobrý až velmi dobrý ho označuje 39,8 % dotázaných, 14,2 % hodnotí svůj zdravotní strav jako špatný až velmi špatný. Subjektivní hodnocení vlastního zdravotního stavu statisticky významně ovlivňuje věk respondenta, jeho rodinný stav, bytová situace a vzdělání. Lékaře, nenavštívilo v posledních 12 měsících 20,8 % seniorů. Frekvence návštěv lékaře statisticky významně souvisí s rodinným stavem respondenta. ***Závěr:*** Tyto demografické trendy poukazují na důležitost monitoringu zdravotního stavu seniorů s cílem snížit riziko morbidity a zvýšit motivaci seniorů k primární a sekundární prevenci.

"Projekt reg. č. TQ01000591 je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu SIGMA."

Abstract

Introduction: During the period 2012-2021, the number of people aged 65 and older in the Czech Republic increased by more than 400,000 from 1.70 million to 2.17 million. ***The aim*** of the present study was to evaluate the health status of the citizens of the South Bohemian Region aged 65 and over. ***Methodology:*** The research data were obtained from a sample size of 403 individuals selected by quota sampling. The sample is a representative sample of the population of the South Bohemia Region aged 65 and over. ***Results:*** The majority of respondents (45.3 %) rated their health as satisfactory, 39.8 % rated their health as good to very good, 14.2 % rated their health as poor to very poor. 20.8 % of seniors have not visited a doctor in the last 12

months. The frequency of visits to the doctor is statistically significantly related to the respondent's marital status. ***Conclusion:*** These demographic trends highlight the importance of monitoring the health status of the elderly in order to reduce the risk of morbidity and increase the motivation of the elderly for primary and secondary prevention.

Project reg. no. TQ01000591 is co-financed with state support from the Technology Agency of the Czech Republic under the SIGMA Programme.

Contact address:
doc. Ing. Iva Brabcová, Ph.D.
University of South Bohemia in Ceske Budejovice
J. Borecého 1167/27
370 11 Ceske Budejovice

GRONINGEN FRAILTY INDEX AKO NÁSTROJ PRE DETEKCIU FRAILTY

GRONINGEN FRAILTY INDEX AS A TOOL FOR DETECTION OF FRAILTY

Anna Hudáková, Ľubomíra Tkáčová, Ľudmila Majerníková
Prešovská univerzita v Prešove. Fakulta zdravotníckych odborov. Katedra ošetrovateľstva.

Abstrakt

Úvod: Krehkosť je častým problémom starnutia a vnímame ho ako opak vitality. Syndróm je multifaktoriálne podmienený, preto neexistuje konkrétna kauzálna liečba. Pacienta s krehkosťou je potrebné identifikovať a snažiť sa o udržanie jeho fyzickej, psychickej a sociálnej aktivity. ***Cieľ:*** Chceli sme zistiť možnosti detekcie syndrómu frailty u seniorov pomocou špecifického nástroja a možnosti jeho využitia v somatickej a psychickej oblasti u tejto skupiny. ***Metódy:*** Použili sme Groningen Frailty Index, kde sme použili faktorovú analýzu jeho domén. Ide o 15-položkový dotazník, ktorý hodnotí fyzickú, zmyslovú a psychosociálnu oblasť. Prieskum bol vykonaný na vzorke 56 seniorov. ***Výsledky:*** Veková kategória 65-75 rokov dosiahla priemerné skóre GFI=6,8 bodov. Najvyššie priemerné skóre GFI=14,5 bodov mali respondenti s úplnou pasivitou. Respondenti, ktorí nedisponujú samostatnosťou pri obliekaní dosiahli priemerné skóre GFI=11,05 bodov. Respondenti, ktorí uviedli prežívanie pocitu osamelosti, dosiahli v priemere skóre GFI= 8,76 bodov. ***Závery:*** Krehkosť patrí medzi frekventované atribúty u seniorov v opatrovateľských zariadeniach a príčiny mortality tejto vekovej skupiny. V prevencii frailty je dôležitá skorá detekcia rizikových osôb s následným posúdením ich funkčného stavu. Dôležité je vytvoriť rehabilitačný plán na zlepšenie svalovej sily a kondície a psychická aktivizácia seniora.

Kľúčové slová: Syndróm krehkosti. Nástroj. Senior. Detekcia. Funkčný stav.

Abstract

Introduction: Frailty is a common problem of aging, and we see it as the opposite of vitality. The syndrome is multifactorial, so there is no specific causal treatment. It is necessary to identify a patient with frailty and try to maintain his physical, mental and social activity. ***Aim:*** We wanted to find out the possibilities of detecting the frailty syndrome in seniors using a specific tool and the possibility of its use in the somatic and psychological area in this group. ***Methods:*** We used the Groningen Frailty Index, where we used a factor analysis of its domains. It is a 15-item questionnaire that assesses physical, sensory and psychosocial areas. The survey was conducted on a sample of 56 seniors.

Results: The age category of 65-75 years reached an average score of GFI=6.8 points. Respondents with complete passivity had the highest average GFI score =14.5 points. Respondents who do not have independence in dressing achieved an average GFI score of 11.05 points. Respondents who reported experiencing a feeling of loneliness achieved an average GFI score of 8.76 points. ***Conclusions:*** Frailty is among the frequent attributes of seniors in care facilities and causes of mortality in this age group. In the prevention of frailty, early detection of at-risk persons with subsequent assessment of their functional status is important. It is important to create a rehabilitation plan for improving muscle strength and fitness and psychological activation of the senior.
Key words: Syndrome frailty. Tool. Senior. Detection. Functional status.

Publikačný výstup je financovaný z projektu KEGA: 015PU-4/2024 Aplikácia nových metód vo výučbe budúcich zdravotníckych pracovníkov pre zlepšenie selfmanažmentu pacientov k svojmu zdraviu.

Kontaktná adresa:
PhDr. Anna Hudáková, PhD., MBA Prešovská univerzita v Prešove/University of Presov in Presov Fakulta zdravotníckych odborov/Faculty of Health Care
Katedra ošetrovateľstva/Department of Nursing Partizánska, 1; 080 01 Prešov
mail: anna.hudakova@unipo.sk
tel.: +421 51 7562 460
web: http://www.unipo.sk/fakulta-zdravotnictva

FACTORS RELATED TO THE SELF-DIRECT LEARNING ABILITIES OF NURSING STUDENTS AT SLOVAK UNIVERSITIES

Jana Nemcová
Comenius University in Bratislava, Jessenius Faculty of Medicine in Martin

Abstract

Introduction: Education of nursing students during their professional training should also focus on developing self-directed learning abilities (SDL), which is closely linked to the constantly evolving healthcare system. Self-directed learning is both a prerequisite and an expected outcome in the context of nursing competencies. It encompasses multiple dimensions of learning, such as motivation, planning, implementation, self-monitoring, and interpersonal communication. ***Objective:*** To assess the level of SDL abilities among nursing students and identify potential factors related to this at the time of their graduation from Slovak universities. ***Methodology:*** A cross-sectional descriptive research design was used, utilizing the Self-Rating Scale of Self-Directed Learning (SRSSDL_ITA) and the Nurse Competence Scale (NCS). Associations between self-directed learning abilities and variables such as satisfaction with nursing education and retention in the profession were analyzed using a linear model, and associations with competency scores (NCS) were evaluated using Pearson's correlation coefficient. Consent for using the tools was part of the international COMPEUnurse project, adhering to the ethical principles of the Helsinki Declaration. The research sample included 301 students. ***Results:*** The overall SRSSDL_ITA scale score was 152.0 ± 23.1, indicating a high level of SDL abilities, with associations found between better self-assessment of competencies, academic performance, and satisfaction with the nursing education program. ***Conclusion:*** Nursing education should foster SDL abilities, which are critical for lifelong learning and improving healthcare quality. This approach also meets EU higher education guidelines, emphasizing student responsibility for personal development and skill acquisition.

Key words: Nursing. Student. Self-direct learning.

Contact address:
PhDr. Jana Nemcová, PhD.
Jessenius faculty of Medicine in Martin, Malá Hora 5, 036 01 Martin
E-mail: jana.nemcova@uniba.sk

SCHOPNOST STUDENTŮ KOMUNIKOVAT KLÍČOVÉ INFORMACE PŘI PŘEDÁVÁNÍ SLUŽBY – POHLED MENTORŮ KLINICKÉ PRAXE.

STUDENTS' ABILITY TO COMMUNICATE KEY INFORMATION DURING SHIFT HANDOVER - THE PERSPECTIVE OF CLINICAL PRACTICE MENTORS.

Petr Snopek[1,2,] Michaela Schneider[1], Sylvie Chvatíková[1,2,3]

[1]Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Ústav zdravotnických věd

[2]Krajská nemocnice T. Bati Zlín,

[3]Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotnických věd, Ústav ošetřovatelství

Abstrakt

Úvod: Sdílení informací je ústředním procesem, prostřednictvím kterého jednotliví členové týmu využívají dostupné informační zdroje. Schopnost efektivně předat klíčové informace je pro kvalitní a bezpečnou zdravotní péči zásadní, stejně jako pro studenty, kteří se během své klinické praxe učí zvládat tento proces. Mentoři hrají klíčovou roli při hodnocení a sledování studentů v tomto klíčovém aspektu péče. ***Cíl:*** Cílem šetření bylo prozkoumat, jak mentoři klinické praxe vnímají schopnost studentů komunikovat klíčové informace během předávání služby, a zjistit, jakým výzvám a překážkám v této oblasti čelí. Studie se zaměřuje na hledání způsobů, jak podporovat efektivnější zapojení studentů do sdílení informací. ***Metodika:*** Metodou získávání dat byla Focus group s mentory klinické praxe. Shromážděná data byla analyzována pomocí tematické analýzy, která identifikovala klíčová témata související s komunikačními dovednostmi studentů v souvislosti s jejich klinickou praxí. ***Výsledky:*** Výsledky ukázaly, že mentoři vnímají studenty jako nedostatečně připravené na efektivní předávání klíčových informací, často kvůli nedostatku zkušeností a sebevědomí. Mezi klíčové překážky patřilo nedostatek příležitostí k nácviku a nedostatek času. Mentoři také identifikovali potřebu posílení zpětné vazby a častějších simulací tohoto procesu. ***Závěr:*** Pro zlepšení komunikačních dovedností studentů při sdílení informací je nejpodstatnější podpora mentorů, více příležitostí k nácviku a častější simulace reálných situací. Mentoring a strukturovaná zpětná vazba jsou klíčovými nástroji pro zvýšení erudice studentů v této oblasti.

Klíčová slova: Předávání služby. Klinická praxe. Studenti ošetřovatelství. Komunikace.

Keywords: Handover. Clinical practice. Nursing students. Communication.

Kontaktní adresa:

PhDr. Mgr. Petr Snopek, PhD., MBA

e-mail: snopek@utb.cz

SOCIÁLNE ROLE PÔRODNÝCH BABÍC V 18. - 19. STOROČÍ

SOCIAL ROLES OF MIDWIVES IN THE 18TH - 19TH CENTURIES

Alena Uríčková[1], Jana Boroňová[1],Andrea Lajdová[1]

[1]Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

Abstrakt

Cieľ: Prerozprávanie role pôrodných babíc prostredníctvom storytellingu ako inovatívnej metódy moderného vyučovania, čo študentom umožní nahliadnuť na historické postavenie a role pôrodných babíc vo výučbe predmetu História ošetrovateľstva. ***Metódy:*** Jednotlivé časti kapitoly Histórie babictva od praveku až po 19. storočie boli spracované na základe systematického prehľadu literatúry, analýzy publikovaných článkov v odborných časopisoch a online zdrojoch. ***Výsledky:*** Povolanie babice v Uhorsku bolo výlučne ženskou záležitosťou. Životné podmienky pôrodných báb v historickom kontexte neboli nikdy dobré. Finančné ohodnotenie za ich profesiu bolo neprimerané. Ich činnosť a pôsobenie upravovali reformy a zákony. Povolanie pôrodných babíc malo výrazný vplyv na demografický vývoj obyvateľstva jednotlivých obcí či regiónov. Storytelling ako prerozprávanie príbehov histórie hrá dôležitú úlohu pri propagácii ošetrovateľstva, prispieva nielen k rozvoju ošetrovateľskej identity u študentov, ale aj k posilňovaniu ich postavenia. ***Závery:*** Rozprávanie príbehov zohráva úlohu pri podpore vytvárania silnej identity sestier medzi študentmi a posilňovaní postavenia novej generácie sestier a zároveň propagácii sesterskej profesie. Historické príbehy stimulujú historickú predstavivosť a ponúkajú iný referenčný rámec pre rozvoj textovej kompetencie študentov a pre aplikáciu poznatkov do súčasnosti.

Kľúčové slová: Storytelling. História babictva. Rola. Ošetrovateľstvo. Vzdelávanie.

Keywords: Storytelling. History of Obstetrics. Role. Nursing. Education.

Príspevok vznikol ako súčasť projektu KEGA (004TTU-4/2023) Implementácia nových metód vo výučbe ošetrovateľstva na princípe storytellingu.

Kontaktná adresa:
PhDr. Alena Uríčková, PhD.,
Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva Trnavská univerzita v Trnave,
alena.urickova@truni.sk

ZDRAVOTNÁ GRAMOTNOSŤ VO VZDELÁVANÍ ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA NA SLOVENSKU

HEALTH LITERACY IN THE EDUCATION OF NURSING STUDENTS IN SLOVAKIA

Miloš Čaklošˡ, Jarmila Kristováˡ, Martina Solárováˡ, Gabika Pénzesováˡ

[1]Katedra ošetrovateľstva, Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií, Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave

[1]Department of Nursing, Faculty of Nursing and Professional Health Studies, Slovak Medical University in Bratislava

Abstrakt

Úvod: Zdravotná gramotnosť zohráva kľúčovú úlohu pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti. Z tohto dôvodu musí byť súčasťou vzdelávania budúcich sestier, aby získali potrebné vedomosti a zručnosti na riešenie potrieb pacientov s obmedzenou zdravotnou gramotnosťou. ***Cieľ':*** Stanoviť obsah a rozsah vzdelávania v oblasti zdravotnej gramotnosti v rámci bakalárskych študijných programov ošetrovateľstvo na vysokých školách v SR. ***Metodika:*** Bola vykonaná obsahová analýza dokumentov a dotazníkový prieskum. Skúmali sme sylaby predmetov v študijných programoch ošetrovateľstva na 10 vysokých školách na Slovensku. Následne sme oslovili príslušné fakulty, katedry a ošetrovateľské ústavy s 11-položkovým dotazníkom na doplnenie informácií. Analýza a distribúcia dotazníka prebiehala od júna do augusta 2024. Miera odozvy dotazníkov bola 100 %. ***Výsledky:*** Zistili sme rozdiely v obsahu a rozsahu vzdelávania. Tri vysoké školy uviedli, že sa tejto téme vo vzdelávaní nevenujú a absentuje aj v ich sylaboch. Zdravotná gramotnosť je zaradená do učebných osnov rôznych predmetov, najčastejšie do výchovy k zdraviu. Výučba je zameraná najmä na teoretickú stránku, praktické cvičenia ponúkajú štyri univerzity. Trvanie výučby sa pohybuje od 1 do 4 hodín. Aj keď sa obsah tém líši, päť univerzít sa jej venuje podrobne a do hĺbky, pričom sa venuje oblastiam ako definícia a typy zdravotnej gramotnosti, komunikačné techniky, nástroje merania a tvorba vzdelávacích materiálov. Jedna univerzita ponúka e-learningový modul a dve univerzity by zvážili zaradenie tejto témy ako samostatného predmetu. ***Záver:*** Zdravotnú gramotnosť je potrebné začleniť do vzdelávania sestier, keďže sestry poskytujú starostlivosť v mnohých oblastiach zdravotnej starostlivosti. Odporúčame vytvorenie štandardizovaného učebného plánu na zosúladenie obsahu a rozsahu vzdelávania, čím sa zvýšia kľúčové kompetencie študentov ošetrovateľstva a vyhovie potrebám ošetrovateľskej praxe.

Kľúčové slová: Zdravotná gramotnosť. Ošetrovateľstvo. Vzdelávanie. Sylabus.

Abstract

Introduction: Health literacy plays a key role in the provision of nursing care. For this reason, it needs to be part of the education of future nurses so that they acquire the necessary knowledge and skills to address the needs of patients with limited health literacy. ***Goal:*** To determine the content and scope of education in the field of health literacy within bachelor's degree nursing programs at universities in Slovakia. ***Methodology:*** A content analysis of documents and a questionnaire survey were conducted. We examined the syllabus of subjects in the nursing programs at 10 universities in Slovakia. We then contacted the relevant faculties, departments, and nursing institutes with an 11-item questionnaire to supplement the information. The analysis and distribution of the questionnaire took place from June to August 2024. The response rate of the questionnaires was 100 %. ***Results:*** We found differences in the content and scope of education. Three universities stated that they do not address this topic in their education, and it is also absent from their syllabus. Health literacy is included in the syllabus of various subjects, most often in health education. Teaching focuses mainly on the theoretical aspect, with practical exercises offered at four universities. The duration of instruction varies from 1 to 4 hours. While the content of the topics varies, five universities cover it similarly and in-depth, addressing areas such as the definition and types of health literacy, communication techniques, measurement tools, and the creation of educational materials. One university offers an e-learning module, and two universities would consider including this topic as a separate subject. ***Conclusion:*** Health literacy needs to be incorporated into nursing education, as nurses provide care in many areas of health care. We recommend the creation of a standardized syllabus to harmonize the content and scope of education, thereby increasing the key competencies of nursing students and meeting the needs of nursing practice.

Keywords: Health literacy. Nursing. Education. Syllabus.

Contact address:

Mgr. Miloš Čakloš, PhD., MPH

Department of Nursing, Faculty of Nursing and Professional Health Studies, Slovak Medical University in Bratislava milos.caklos@szu.sk

PREČO SESTRY OPÚŠŤAJÚ SVOJU PROFESIU?

WHY ARE NURSES LEAVING THEIR PROFESSION?

Alena Uríčková[1], Terézia Fehérová[2]

[1]Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

[2]Nemocnica Alexandra Wintera, Piešťany

Abstrakt

Cieľ: Cieľom skúmania bolo zistiť, ktoré faktory pôsobia na rozhodnutie sestier opustiť svoju profesiu. ***Metódy:*** Ako výskumnú metódu sme použili dotazník vlastnej konštrukcie. Dotazník pozostával z 22 položiek. Výskumu sa zúčastnilo 312 sestier pracujúcich na Slovensku, ktoré sme oslovili prostredníctvom online skupín na sociálnej sieti Facebook a sestry, ktoré pracujú v nemocnici A. Wintera v Piešťanoch. ***Výsledky:*** Dospeli sme k zisteniam, že zámer sestier fluktuovať súvisí predovšetkým s nadmernou pracovnou záťažou sestier a so stresom v práci. Nadmernú fyzickú záťaž považovalo n = 107 (34,3 %) sestier za dôležitý faktor, ktorý by ovplyvnil ich zámer fluktuovať. Časté stretávanie sa so stresom na pracovisku udávalo až n = 188 (60,3%) sestier. Ako dôležitý aspekt súvisiaci s fluktuáciou sestier sú medziľudské vzťahy na pracovisku. Pozitívna pracovná klíma je kľúčom k zotrvaniu na pracovisku pre n = 307 (98,4 %) sestier. ***Závery:*** Fluktuácia sestier je v súčasnej dobe vážnym celosvetovým problémom, s ktorým sa stretáva väčšina zdravotníckych zamestnávateľov. Úmysel sestier opustiť svoju profesiu je pravdepodobne výsledkom procesu, ktorý má mnoho východiskových príčin. Dobrovoľný odchod zamestnancov má nepriaznivý vplyv na organizáciu, efektivitu a produktivitu práce.

Kľúčové slová: Fluktuácia. Pracovná záťaž. Medziľudské vzťahy. Spokojnosť sestier. Stres.

Keywords: Fluctuation. Workload. Interpersonal relationships. Satisfaction of nurses. Stress.

Kontaktná adresa:

PhDr. Alena Uríčková, PhD.,

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva Trnavská univerzita v Trnave

alena.urickova@truni.sk

STRES U ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA V KLINICKOM VÝUČBOVOM PROSTREDÍ

STRESS IN NURSING STUDENTS IN A CLINICAL TEACHING ENVIRONMENT

Oľga Kabátová[1], Simona Sáhorová[2]

[1]Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva (SK)

[2]Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety (SK)

Abstract

Introduction: The study deals with the topic of stress in nursing students in a clinical teaching environment. The theoretical background provides a summary of professional knowledge about nursing, clinical practice, and the clinical practice mentor. Subsequently, we address stress, its sources, causes, and manifestations, and coping strategies in nursing students. ***Objective:*** The aim of the study is to analyze the sources of stress, manifestations of stress, and strategies for managing stressful situations during clinical practice in nursing students. ***Methodology:*** We conducted the research in the form of an online questionnaire on a sample of 107 Nursing students in the 1st to 4th year of the bachelor's full-time combined study at the St. Elizabeth's College of Health and Social Work using the standardized PSS questionnaire. ***Results:*** The surveyed students experience an overall level of stress (μ=1.7514) which represents a medium level, while the most stressful area for the surveyed students is "Stress from teachers and staff" (μ - 2.0141). The area that caused the lowest stress in students was: "Stress from classmates and life" (μ - 1.5077). When stressors occurred, the highest stress was reported by students for: "Lack of empathy and willingness to help from medical staff" (μ - 2.1415). On the contrary, the lowest stress was for "Inability to get along with other students in practice" (μ - 1.4205). ***Conclusion:*** Based on our findings, we suggest that this topic become part of the curriculum of nursing programs and at the same time we would like to encourage mentors to create such programs. We recommend including online videos in the teaching that would help in more effective management of real situations in the healthcare environment. In addition, we suggest including therapy sessions to develop stress management techniques and resilience to psychological pressure.

Keywords: Nursing students. Nursing practice. Experiencing stress. Clinical environment.

Contact address:

PhDr. Mgr. Oľga Kabátová, PhD., MPH

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce,

Katedra ošetrovateľstva

Trnavská univerzita v Trnave

olga.kabatova@truni.sk

POVOLANIE SESTRA V SÚČASNEJ OŠETROVATEĽSKEJ PRAXI

PROFESSION OF NURSE IN CONTEMPORARY NURSING PRACTICE

Alena Dziacka[1], Ivana Králová[2]

[1]Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

[2]Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca

Abstrakt

Úvod: V príspevku poukazujeme na povolanie sestra v súčasnej ošetrovateľskej praxi ako na najdôležitejší článok v ošetrovateľskej starostlivosti. ***Cieľ:*** Prieskum bol zameraný na vnímanie postavenia sestry v ošetrovateľskej praxi z pohľadu sestier so zreteľom na motiváciu, názor na vzdelanie a ich kompetencie. ***Metódy:*** Informácie boli získavané anonymným, neštandardizovaným dotazníkom, ktorý bol distribuovaným aplikáciou Survio cez portál SKSaPA. Prieskumný súbor tvorilo 901 sestier, z ktorých bolo 97 % žien, najviac v 46 % vo vekovej kategórii 25 – 45 rokov, pracujúce pri lôžku v 63 %, s dĺžkou praxe viac ako 20 rokov v 49 % a vysokoškolským vzdelaním 2. stupňa v 31 %. ***Výsledky:*** Na prvom mieste motivácie pri výbere povolania sestra bola v 80 % pomoc druhým, až potom istota práce a spoločenské postavenie. Vnútorná pracovná motivácia sestier sa mení aj súčasným spoločenským nedocenením, čo uviedlo 59 % respondentov, avšak 71 % sestier by si toto povolanie zvolilo opäť. Viac ako polovica 66 % respondentov nie je spokojných so súčasným vzdelávaním sestier. Sestry v 49 % uviedli, že zvyšovaním sesterských kompetencií sa zlepšuje kvalita ošetrovateľskej starostlivosti, ale záujem o povolanie sestra sa nezvyšuje, čo uviedlo 49 % sestier. ***Záver:*** Kvalitnú ošetrovateľskú starostlivosť môžu sestry poskytovať iba vtedy ak sú pre prácu dostatočne motivované. Medzi motivujúce faktory patria pozitívne výsledky práce, spoločenské uznanie, pravidelný finančný príjem a vedenie ľudí. Sestry by si mali osvojiť celoživotné vzdelávanie a aktívne sa podieľať na zlepšovaní vzdelávania zdravotníkov. Pre jednotlivé kvalifikačné stupne sestier je potrebná tvorba a návrh nových kompetencií, ktoré zvýšia atraktivitu povolania.

Kľúčové slová: Sestra. Ošetrovateľská prax. Motivácia. Kompetencie.

Abstract

Introduction: In the article, we point to the profession of nurse in current nursing practice as the most important article in nursing care. ***Objective:*** The survey was focused on the perception of the nurse's position in nursing practice from the nurses' point of view, with regard to motivation, opinion on education and their competences. ***Methods:*** Information was obtained by an anonymous, non-standardized questionnaire, which was distributed by the Survio

application through the SKSaPA portal. The survey group consisted of 901 nurses, of whom 97% were women, most in 46% in the age category of 25-45 years, 63% working at the bedside, with more than 20 years of experience in 49%, and 2nd degree university education in 31 %. ***Results:*** In 80 % of cases, helping others was the number one motivation when choosing a career as a nurse, followed by job security and social status. The internal work motivation of nurses is also changing due to the current social underappreciation, which was stated by 59 % of respondents, but 71 % of nurses would choose this profession again. More than half of the respondents, 66 %, are not satisfied with the current education of nurses. 49 % of nurses said that increasing nursing competence improves the quality of nursing care, but interest in the nursing profession does not increase, which was stated by 49 % of nurses. ***Conclusion:*** Nurses can provide high-quality nursing care only if they are sufficiently motivated for work. Motivating factors include positive work results, social recognition, regular financial income and people management. Nurses should adopt lifelong learning and actively participate in improving the education of health professionals. The creation and design of new competencies that will increase the attractiveness of the profession is necessary for individual qualification levels of nurses.

Key words: Sister. Nursing practice. Motivation. Competences.

Kontaktná adresa:
PhDr. Alena Dziacka, PhD.
Katedra ošetrovateľstva
Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce
Trnavská univerzita v Trnave
918 43 Trnava mail: alena.dziacka@truni.sk

THE WORKLOAD OF NURSES IN CARING FOR PATIENTS WITH DEMENTIA

Jana Martinková
Trnava University in Trnava, Faculty of Health care and Social Work, Department of Nursing, Slovak republic

Abstract

Introduction: With the aging population, the prevalence of dementia is steadily increasing. As life expectancy rises and the number of patients with dementia grows, the care of these patients is increasingly transitioning to institutionalized settings. Providing nursing care for patients with dementia is both physically and psychologically demanding. Nurses deliver a broad spectrum of care, ranging from basic to advanced nursing interventions, making dementia care particularly challenging. ***Objective:*** The aim of this study was to assess the workload of nurses caring for patients with dementia. ***Methods:*** Meister's questionnaire, supplemented with demographic data, was used as the research tool. The research sample consisted of 68 nurses providing care to patients with dementia. Data collection was conducted online. ***Results:*** The research revealed no statistically significant relationship between nurses' age and psychological burden (p = 0.482), nurses' education and psychological burden (p = 0.629), or the length of nurses' practice and psychological burden (p = 0.375).r ***Conclusion:*** Nursing care for patients with dementia is demanding, requiring significant time, effort, and numerous responsibilities, which result in an increased workload.

Keywords: Workload. Patient. Dementia. Nurse.

Kontaktná adresa:
doc. PhDr. Jana Martinková, PhD., MPH.
Trnava University
jana.martinkova@truni.sk

DUCHOVNÉ PROBLÉMY PACIENTOV S CHRONICKOU RENÁLNOU INSUFICIENCIOU

SPIRITUAL PROBLEMS OF PATIENTS WITH CHRONIC RENAL INSUFFICIENCY.

Ivica Gulášová[1], Milena Hrabovská[2]

[1]Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

[2]Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok - FN

Abstrakt

Duchovné a náboženské presvedčenie môže významne ovplyvniť spôsob života, pocity a postoje pacienta k ochoreniu, čo sa nám v našom prieskume potvrdilo. Pomáha pacientom lepšie sa vyrovnať s ochorením (adaptovať sa), prijať ho ako súčasť života, lepšie znášať bolesť a komplikácie s ochorením spojené. U veriacich pacientov im viera navyše pomohla dať ich životu nový zmysel uviedlo 67 % pacientov, u 79 % pacientov sa im viera stala zdrojom sily počas krízy na úrovni ich zdravotného stavu, 9 % pacientov uviedlo, že ich ochorenie je trestom za minulé hriechy. U pacientov s CHRI sme diagnostikovali sesterské diagnózy ako narušená religiozita, narušenie slobodného rozhodovania, konflikt pri rozhodovaní. Z potenciálnych sesterských diagnóz sme diagnostikovali riziko duchovnej tiesne, riziko narušenej religiozity, riziko straty nádeje, riziko straty reziliencie, riziko narušeného slobodného rozhodovania. Z wellnes sesterských diagnóz sme diagnostikovali ochotu posilniť nádej, ochotu zlepšiť vnútornú spirituálnu pohodu, ochotu zlepšiť slobodné rozhodovanie. U veriacich pacientov bolo zvládnutie ich chronického ochorenia výrazne menej problémové oproti neveriacim pacientom.

Kľúčové slová: Chronická renálna insuficiencia. Duchovné problémy. Spiritualita. Vyrovnávanie sa s ochorením. holistický prístup.

Abstract

Spiritual and religious beliefs can significantly influence the way of life, feelings and attitudes of the patient towards the disease, which was confirmed by our research. It helps patients to better cope with the disease (adapt), accept it as part of life, better tolerate pain and complications associated with the disease. In addition, in the case of religious patients, faith helped them to give their lives a new meaning, 67% of patients stated, in 79% of patients, faith became a source of strength for them during the crisis at the level of their state of health, 9% of patients said that their illness is a punishment for past sins. In patients with CHRI, we diagnosed

nursing diagnoses such as disturbed religiosity, violation of free decision-making, conflict in decision-making. From the potential nursing diagnoses, we diagnosed the risk of spiritual distress, the risk of disturbed religiosity, the risk of loss of hope, the risk of loss of resilience, the risk of impaired free decision-making. From the nurses' wellness diagnoses, we diagnosed a willingness to strengthen hope, a willingness to improve inner spiritual well-being, a willingness to improve free decision-making. In religious patients, the management of their chronic disease was significantly less problematic compared to non-religious patients.

Keywords: Chronic renal insufficiency. Spiritual problems. Spirituality. Coping with the disease. Holistic approach.

Kontaktná adresa:
ivica.gulasova@truni.sk

LIEČBA POOPERAČNEJ BOLESTI FORMOU PERIFÉRNEJ NERVOVEJ BLOKÁDY

TREATMENT OF POSTOPERATIVE PAIN IN THE FORM OF PERIPHERAL NERVE BLOCKADE

Gabriela Doktorová
Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

Abstrakt

Parestézie a periférne nervové bloky sa používajú už desaťročia. Cieľom blokády periférnych nervov je zabezpečiť chirurgickú anestéziu a je využívaná aj na pooperačnú liečbu bolesti. Prostredníctvom periférnej nervovej blokády sa iniciuje zabezpečenie predĺženej doby pooperačnej analgézie. ***Cieľ:*** Poukázať na možnosti využitia riešenia pooperačnej bolesti formou periférnej nervovej blokády. ***Východiská:*** Systematický prehľad literatúry a publikovaných vedeckých článkov a štúdií. ***Metodika:*** Príspevok teoretického charakteru bol vypracovaný na základe analýzy publikovaných informácií o danej problematike za použitia kľúčových slov vo viacerých vedeckých databázach. ***Výsledky:*** Spôsoby periférnej nervovej blokády sa môžu využívať nielen k vedeniu anestézie, ale aj na doplnenie analgetickej a myorelaxačnej zložky pri celkovej anestézii. Podstatou je aplikácia lokálneho anestetika do blízkosti periférnych nervov a pletencov. Aplikácia môže byť jednorazová alebo kontinuálna pomocou katétrov. Pri správnej technike nervovej blokády nie je ovplyvnená činnosť obehového a respiračného systému. Na vyhľadanie nervov a pletencov je možné kombinovať techniku ultrazvukovej navigácie a stimulácie nervov. Pri využití ultrazvuku alebo použitím stimulátora periférnych nervov sa zvyšuje úspešnosť prevádzaných blokád a znižuje sa riziko poškodenia nervového tkaniva. Táto metóda je využívaná na zvládanie liečby pooperačnej bolesti po operáciách na horných a dolných končatinách, na krčných tepnách, po operáciách prsníka, po hrudných a brušných operáciách. ***Záver:*** Zmiernenie, prípadne odstránenie pooperačnej bolesti je benefitom pre pacientov, zvyšuje ich komfort v pooperačnom období a pozitívne ovplyvňuje psychické ladenie pacientov. Pri aplikácii periférnej blokády asistuje lekárovi anestéziologická sestra, Výsledok regionálnej blokády značne ovplyvní skúsenosť, zručnosť a anatomické znalosti anestéziológa.

Kľúčové slová: Pacient. Operácia. Bolesť. Periférna nervová blokáda. Anestézia.

Abstract

Paresthesias and peripheral nerve blocks have been used for decades. The goal of peripheral nerve blockade is to ensure surgical anesthesia and is also used for postoperative pain treatment. the peripheral nerve block component is initiated to ensure a prolonged period of postoperative analgesia. ***Objective:*** Point out the possibilities of using the solution of postoperative pain in the form of peripheral nerve blockade. ***Background:*** Systematic review of literature and published scientific articles and studies. ***Methodology:*** The contribution of a theoretical analysis of character was developed on the basis of published information on the given issue using keywords in several databases. ***Results:*** Peripheral nerve block methods can be used not only to administer anesthesia, but also to supplement the analgesic and myorelaxant component during general anesthesia. The essence is the application of local anesthetic near the peripheral nerves and cords. The application can be one-time or continuous using catheters. With the correct technique of nerve blockade, the activity of the circulatory and respiratory systems is not affected. Ultrasound navigation and nerve stimulation techniques can be combined to locate nerves and cords. When using ultrasound or using a peripheral nerve stimulator, the success rate of blockades is increased and the risk of nerve tissue damage is reduced. This method is used to manage the treatment of postoperative pain after operations on the upper and lower limbs, on the carotid arteries, after breast operations, after thoracic and abdominal operations. ***Conclusion:*** Alleviation or elimination of post-operative pain is a benefit for patients, increases their comfort in the post-operative period and positively affects the psychological well-being of patients. An anesthesiologist nurse assists the doctor during the application of the peripheral blockade. The experience, skill and anatomical knowledge of the anesthesiologist will greatly influence the result of the regional blockade.

Keywords: Patient. Surgery. Pain. Peripheral nerve block. Anesthesia.

Kontaktná adresa:

Mgr. Gabriela Doktorová, PhD.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

e-mail: gabriela.doktorova@truni.sk

KREHKÝ PACIENT V PALIATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI

A FRAGILE PATIENT IN PALLIATIVE CARE

Jana Čapská, Eva Tomíková
Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva.

Abstrakt

Pojem krehkosť môže mať v medicínskom prostredí niekoľko významových obsahov. V ošetrovateľskej terminológii je krehkosť jednou z funkčných kategórií určujúcich stupeň nesebestačnosti (dizability). ***Cieľ:*** Poukázať na aktuálnu problematiku riešenia krehkosti u paliatívnych pacientov. ***Východiská:*** Systematický prehľad literatúry a publikovaných vedeckých článkov. ***Metodika:*** Príspevok teoretického charakteru bol vypracovaný na základe analýzy publikovaných článkov o danej problematike za použitia kľúčových slov vo viacerých databázach (Pub Med, Google scholar, Scopus). ***Výsledky:*** Krehkosť je od istého bodu nevyliečiteľný progredujúci stav bez možnosti kauzálnej liečby, ktorý vedie ku komplikáciám a môže spôsobiť smrť pacienta. Krehkosť samotná je dôvodom na indikáciu na paliatívnej starostlivosti. Už mierny stupeň krehkosti vytvára 50 % riziko smrti v priebehu 5 rokov. Lunney et al. v 2003 publikovali tri „top“ súčasné príčiny smrti – rakovina, orgánové zlyhanie a krehkosť/demencia. Autorky Slamková, Poledníková (2022) uskutočnili pilotnú štúdiu zameranú na ošetrovateľskú diagnózu Duchovná tieseň u pacientov s progredujúcim ochorením. Zamerali sa na vyhľadávanie súvisiacich faktorov, ktoré predikovali krehkosť pacienta . K najčastejším určujúcim znakom patrili: nedostatok odvahy, beznádej a osamelosť. Zároveň iní autori (Berg et. al, 2021; Thillainadesan et al., 2020), ktorí spracovali výstupy niekoľkých prác, sumarizáciou informácií zistili, že krehkosť je vo všeobecnosti považovaná za stav, ktorý spĺňa indikácie paliatívnej starostlivosti a trajektória umierania typická pre krehkosť je dostatočne známa. Starostlivosť o krehkých pacientov prináša do paliatívneho ošetrovateľstva veľa otázok. ***Záver:*** Krehkosť ako klinická problematika je špecifická geriatrická téma s presahom do paliatívnej medicíny s nadväznosťou na riešenie ošetrovateľských intervencií u krehkého paliatívneho pacienta.

Kľúčové slová: Krehkosť. Paliatívne ošetrovateľstvo. Dizabilita. Krehký paliatívny pacient. Paliatívny pacient.

Kontaktné údaje:
PhDr. Jana Čapská, PhDr., MPH
Trnavská univerzita v Trnave, Katedra ošetrovateľstva
jana.capska@truni.sk

PRAKTICKÉ VYUŽITIE ŠKÁL KVALITY ŽIVOTA PDQ 39 A QUALID U PACIENTOV S NEUROLOGICKOU PROBLEMATIKOU

PRACTICAL USAGE OF LIFE QUALITY SCALES PD39 AND QUALID IN NEUROLOGICAL PATIENTS

Jana Lauková[1], Elena Janiczeková[1]

[1]SZU Bratislava, Fakulta zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

Abstrakt

Úvod: Demencia a Parkinsonova choroba (PD) sú progredujúce ochorenia. Výskumy v posledných rokoch posúvajú hranice ošetrovateľstva tým, že implementujú v praxi variabilné škály kvality života, vhodné aj pre bežnú ošetrovateľskú prax. ***Cieľ:*** zhodnotiť QoL (Quality of Life) respondentov so stredne ťažkou demenciou v domácom prostredí a QoL respondentov s PD. ***Metodika:*** na posúdenie QoL využiť škály QUALID (Quality of Life inlate-stage Dementia Scale) a PDQ 39 (Parkinson´s Disease Questionnaire). Na analýzu dát sme použili Mann - Whitney test a Kruskal-Wallisov test. ***Výsledky:*** QoL respondentov s demenciou (n 109) nesúvisí s vekom (p = 0,2709) ani s pohlavím (p = 0,4805). QUALID koreluje s úrovňou (MMSE) (p < 0,01). Potvrdila sa korelácia medzi fyzickou nepohodou - plačom (0,2507) a podráždenosťou (0,3269). Motorické ťažkosti mužov a žien s PD, rovnako vplývajú na ich QoL (p = 0,4470). QoL je štatisticky významne odlišná vzhľadom na dĺžku ochorenia PD (p = 0, 00033). Ženy s PD majú horšiu QoL v nemotorickej oblasti života (p = 0,00034). U oboch pohlaví sa potvrdila korelácia motorických ťažkostí a emocionálnej pohody (p=8,651.10-20). ***Záver:*** QUALID a PDQ 39 v ošetrovateľskej praxi determinujú tie oblasti, ktoré vyžadujú prioritnú zdravotnícku intervenciu pre stabilitu kvality života.

Kľúčové slová: Kvalita života. PDQ39. QUALID. Pacient. Neurologické ochorenie.

Kontaktná adresa:

PhDr. Jana Lauková, PhD.

Fakulta zdravotníctva, Banská Bystrica

Sládkovičova 21, 974 05 Banská Bystrica

Abstract

Introduction: Dementia and Parkinson disease (PD) are progressing diseases. Latest research pushes the boundaries of nursing by implementation of various life quality scales into practice, which are also suitable for regular nursing practice. ***Aim:*** Quality of life (QoL) assessment of respondents with moderately severe dementia in home environment and QoL of respondents

with PD. ***Methods:*** For QoL assessment were used QUALID (Quality of Life in late-stage Dementia Scale) and PDQ 39 (Parkinson´s Disease Questionnaire). Data was analysed by Mann - Whitney test and Kruskal - Wallis test. ***Results:*** QoL of respondents with dementia (n 109) is not age related ($p = 0,2709$) or gender related ($p = 0,4805$). QUALID correlates with the level ($p < 0,01$) (MMSE). Confirmed was correlation between physical discomfort – crying (0,2507) and irritation (0,3269). Motor difficulties of men and women with PD effect their QoL similarly ($p = 0,4470$). QoL is statistically significantly different with regards to the length of disease PD ($p = 0, 00033$). Women with PD gained worse QoL in non-motor area of life ($p = 0,00034$). In both genders was confirmed correlation of motor difficulties and emotional well-being ($p=8,651.10\text{-}20$). Conclusion: QUALID and PDQ 39 determine those areas of nursing practice that require priority health intervention for stability of life quality.

Keywords: QUALITY OF LIFE. PDQ39. QUALID. PATIENT. NEUROLOGICAL DISEASE.

Contact address:
PhDr. Jana Lauková, PhD.
Faculty of Health Sciences, Banská Bystrica
Sládkovičova 21
974 05 Banská Bystrica

HODNOCENÍ PRACOVNÍHO PROSTŘEDÍ SESTRAMI V PERIOPERAČNÍ PÉČI

Iva Marková[1], Klára Václavíková[1], Zuzana Ksandrová[2], Ester Hanušová Wilczek[1]
[1]Fakulta zdravotnických studií. Katedra porodní asistence, perioperační péče a zdravotně sociální péče. Univerzita Pardubice, ČR.
[2]Oddělení operačních sálů pro děti. Fakultní nemocnice Motol. ČR

Abstrakt

Úvod: V posledních dvou dekádách let se intenzivně sleduje pracovní prostředí a spokojenost všeobecných sester v nemocničních zařízeních, a to zejména z důvodu stále se prohlubujícího neodstatku ošetřovatelských profesionálů v klinické praxi. Pracovní zátěž sester pracujících na operačních sálech se stále zvyšuje, narůstá počet operavných pacientů a počet a náročnost operačních výkonů. Sledování pracovního prostředí lze identifikovat oblasti, ketré jsou nepříznivé a je třeba je ovlivňovat pozitivním směrem. ***Cíl:*** zjistit jak sestry pracující v perioperační péči vnímají pracovní prostředí. ***Metodika:*** Provedena byla průřezová, deskriptivní statistická analýza pomocí programu STATISTICA 14. Jednotlivé domény nástroje PES-NWI byly hodnoceny podle originálního doporučení autora nástroje. Vzorek: celkem se zůčastnilo 219 sester, na centrálních operačních sálech pracovalo 116 (52,97 %) sester a na jednooborových sálech 103 (47,03 %). Do výzkumu se zapojilo 22 zařízení v ČR zejména ve východočeském a středočeském kraji, v prvním čtvrtletí roku 2024. ***Výsledky:*** Nejlépe byla hodnocena doména koelgiální vztahy 3,05, naopak nejhůře účast sestry na nemocničních záležitostech 2,37. Celkově bylo pracovní prostředí hodnoceno jako příznivé 69, 86 %) nepřínivé pouze 9,59 %. Nebyl zjištěn statisticky výzhmaný rozdíl v případě typu operačních sálů (p = 0,1356). Byl však zjištěn statisticky významný vztah mezi pracovním prostředím a věkem sester (p=0,001), s věkem průměrné skóre PES NWI klesá. ***Závěry:*** Sestry i přes náročnost pracovního prostředí v perioperační péči hodnotí celkově, jako příznivé. Management pracoviště a nemocnice může pak tyto oblasti pozitivně ovlivňovat ve smyslu preventivních opatření a doporučení anebo nápravných opatření po zjištění nedostatků.

Klíčová slova: Perioperační péče. Pracovní prostředí. PES-NWI.

Kontaktní adresa: PhDr. Iva Marková, Ph.D.
Fakulta zdravotnických studií, katedra porodní asistence, perioperační péče a zdravotně sociální práce. Průmyslová 395, 532 10, Univerzita Pardubice. Pardubice. Česká republika
E-mail: Iva.Markova@upce.cz Phone: + 420 777294515

ASSESSMENT OF THE WORKING ENVIRONMENT BY NURSES IN PERIOPERATIVE CARE

Iva Marková[1], Klára Václavíková[1], Zuzana Ksandrová[2], Ester Hanušová Wilczek[1]

[1]Fakulta zdravotnických studií. Katedra porodní asistence, perioperační péče a zdravotně sociální péče. Univerzita Pardubice, ČR.

[2]Oddělení operačních sálů pro děti. Fakultní nemocnice Motol. ČR

Abstract

Introduction: In the last two decades, the work environment and satisfaction of general nurses in hospital settings has been intensively studied, mainly due to the ever-increasing backlog of nursing professionals in clinical practice. The workload of nurses working in operating theatres is increasing, with the number of patients operated on and the number and complexity of surgical procedures increasing. By monitoring the working environment, areas that are unfavourable can be identified and need to be influenced in a positive direction. ***Objective:*** to determine how nurses working in perioperative care perceive the work environment. ***Methodology:*** a cross-sectional, descriptive statistical analysis was performed using STATISTICA 14. ***Sample:*** a total of 219 nurses participated, with 116 (52.97%) nurses working in central operating rooms and 103 (47.03%) in single-specialty operating rooms. Twenty-two facilities in the Czech Republic, mainly in the East and Central Bohemia regions, participated in the study in the first quarter of 2024.***Results:*** The best ranked domain was collegial relationships 3.05, while the worst was nurse participation in inpatient complications 2.37. Overall, the work environment was rated favourable 69, 86%) unfavourable only 9.59%. No statistically significant difference was found for type of operating theatres (p=0.1356). However, there was a statistically significant relationship between work environment and age of nurses (p=0.001), with the mean PES NWI score decreasing with age. ***Conclusion:*** Nurses rated the overall work environment in perioperative care as favourable, despite the challenging nature of the work environment. The management of the workplace and the hospital can then positively influence these areas in terms of preventive measures and recommendations and/or corrective actions once deficiencies are identified.

Keywords: Perioperative care. Work environment. PES-NWI.

Contact address:

PhDr. Iva Marková, Ph.D.

Faculty of Health Studies, Department of Midwifery, Perioperative Care and Health and Social Work. Průmyslová 395, 532 10, University of Pardubice. Pardubice. Czech Republic

E-mail: Iva.Markova@upce.cz

Phone: + 420 777294515

HODNOCENÍ PRACOVNÍHO PROSTŘEDÍ PERIOPERAČNÍCH SESTER VE VYBRANÝCH ČESKÝCH A POLSKÝCH NEMOCNICÍCH

Ester Hanušová Wilczek, Iva Marková
Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií. Katedra porodní asistence, perioperační péče a zdravotně sociální péče. Pardubice, ČR.

Abstrakt

Úvod: Pracovní prostředí sester je důležitou součástí profesního života sestry, které velmi významně ovlivňuje její spokojenost v klinické praxi. Sama jsem studentkou oboru perioperační péče, proto je výzkum zaměřen na pracovní prostředí perioperačních sester, konkrétně prostředí operačních sálů. ***Cíl:*** Popsat vnímání pracovní prostředí perioperačních sester v českých a polských nemocnicích, a to konkrétně na operačních sálech. ***Metodika:*** V první fázi byla provedena pilotní studie, které se zúčastnilo 25 sester z ČR a 25 z Polska. Následně bude proveden výzkum kvantitativní metodou s použitím dotazníkového šetření mezi sestrami pracujícími na operačních sálech v Polsku a ČR. Pro sběr dat byl vybrán standardizovaný dotazník Practice Environment Scale of The Nursing Work Index (PES-NWI). ***Výsledky:*** Na základě deskriptivní analýzy bylo v rámci pilotní studie zjištěno, že v ČR bylo nejvíce sester ve věku 40 let (56 %) s praxí do 10 let. Nejhůře hodnocena byla: Kolegiální vztahy sestra-lékař (ø2,4). Naopak nejlépe hodnocenou doménou bylo: Personální obsazení a přiměřenost zdrojů (ø3,2). V Polsku největšího zastoupení dosáhly sestry nad 40 let (56 %) s praxí nad 30 let. Polští respondenti negativně hodnotí doménu: Personální obsazení a přiměřenost zdrojů (ø1,7). Naopak, nejlépe ohodnocenou doménou bylo: Schopnosti vedoucí sestry, vedení a podpora sester (ø3,6). Z výzkumu vyplývá, že 72 % českých sester a 80 % polských sester, ohodnotilo své pracovní prostředí jako příznivé. ***Závěr:*** Výstup práce by mohl být přínosem pro management nemocnic na všech úrovních. Doporučením je realizovat další výzkumy v pravidelně stanovených intervalech (např. jednou za rok) v oblasti perioperační péče v klinické praxi, aby byly sestry spokojenější.

Klíčová slova: Pracovní prostředí. Perioperační sestra. Česká republika. Polsko. Working environment. Perioperative nurse. Czech Republic. Poland.

Kontaktní adresa:
Ester Hanušová Wilczek,
00420 604 536 870,
st45178@upce.cz
Končiny 117, Zábrodí, Česká Republika.

SEXUÁLÍ A REPRODUKČNÍ ZDRAVÍ MLÁDEŽE

Gabriela Světnická
Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav nelékařských zdravotnických studií

Abstrakt

Úvod: Je známo, že sexuální výchova může předcházet nechtěným těhotenstvím a podporovat pozitivní sexuální zdraví na úrovni jednotlivce, rodiny, komunity nebo celého zdravotního systému (Underhill et al. 2007). Většina dospívajících a mladých lidí nechce komunikovat o sexuální problematice se svými rodiči (Ashcraft a Murray, 2017). Tito studenti tráví většinu času ve škole, která hraje klíčovou roli v předávání informací a demystifikaci falešných přesvědčení souvisejících s reprodukčním a sexuálním zdravím. Podstatná část světové mládeže žije v rozvojových zemích. O jejich znalostech a chápáních sexuálního zdraví je však známo velice málo (Tomas et al. 2016). Těhotenství dospívajících je významný problém veřejného zdraví. Největší počet dospívajících těhotných je v subsaharské Africe, uvádí se až 27 % (UNICEF 2014). Závažným problémem můžeme také zmínit přenos pohlavních chorob, které mají neblahý dopad na zdraví mladých lidí. Tyto choroby patří mezi celosvětově nejrozšířenější onemocnění, přičemž nejvyšší prevalenci má právě subsaharská Afrika (Furuoka et al. 2020). ***Cíl:*** Zjistit nové poznatky o sexuálním a reprodukčním zdraví mládeže ***Metodika:*** do literárního přehledu byly zahrnuty odborné studie z let 2010 až 2021. Vyhledány byly pouze plné texty, který prezentovaly výsledky studií, které se zabývaly sexuálním a reprodukčním zdravím mládeže. Zvoleny byly pouze kvantitativní studie. Jazykem pro vyhledávání: angličtina, čeština. Jako zdroj dat byly použité volně dostupné licencované elektronické databáze, jako např. PubMed, Science Direct, CINAHL apod. K vyhledávání v zahraničních databázích byla použita slova: Sexuální zdraví, reprodukční zdraví, mládež. Vzhledem k absenci odborných článků k této problematice v českém jazyce, byly vyhledány pouze zahraniční studie. Při zadávání klíčových slov byl použit Booleovský operátor and a or. Výběr a analýza studií probíhala pomocí PRISMA Flow diagramu. ***Výsledky:*** do literárního přehledu bylo zařazeno 7 studií, které byly vybrány jako vhodné z počátečního vyhledávání více než 180 studií. Výsledky tohoto výzkumu nás informují o nových poznatcích k problematice sexuálního a reprodukčního zdraví dospívajících. Nejčastější zkoumané oblasti byly v dostupnosti informací pro mladé lidi, kompetenci zdravotníků edukovat mladé lidi, a hlavně zaměření na důvěru a soukromí. Většina ukazatelů nebyla specifická pro potřeby mladých lidí a často odrážela základní standardy péče.

Závěr: Tento přehled poukazuje na potřebu dalšího vzdělávání zdravotníků v této oblasti a také edukaci mladých lidí. Je potřeba dále rozlišovat mezi proměnnými, které mohou mít největší dopad na využívání služeb mladými lidmi, jako je respekt a soukromí, které ovlivňují kvalitu nabízených služeb a těmi, které mají omezenou relevanci. Provádění důslednějších studií pomoci vhodného souboru ukazatelů je zásadní pro měření a srovnání dopadu a efektivity úsilí při podpoře sexuálního a reprodukčního zdraví mládeže.

Kontaktní adresa:
Mgr. Gabriela Světnická
Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav nelékařských zdravotnických studií, Bezručovo náměstí 885/14
746 01 Opava
Česká republika
Email: gabriela.svetnicka@fvp.slu.cz
Tel: 723 672 882

SEXUAL AND REPRODUCTIVE HEALTH OF YOUNG PEOPLE
YOUTH SEXUAL AND REPRODUCTIVE HEALTH

Gabriela Světnická
Silesian University, Faculty of Public Policy in Opava, Department of Non-Medical Health Studies

Abstract

Introduction: It is known that sex education can prevent unintended pregnancies and promote positive sexual health at the individual, family, community or whole health system level (Underhill et al. 2007). Most adolescents and young people do not want to communicate about sexual issues with their parents (Ashcraft and Murray, 2017). These students spend most of their time in school, which plays a key role in passing on information and demystifying false beliefs related to reproductive and sexual health. A significant proportion of the world's youth live in developing countries. However, very little is known about their knowledge and understanding of sexual health (Tomas et al. 2016). Adolescent pregnancy is a significant public health problem. The highest number of teenage pregnancies is in sub-Saharan Africa, reported to be as high as 27 % (UNICEF 2014). The transmission of sexually transmitted diseases, which have an adverse impact on young people's health, is also a serious issue. These diseases are among the most prevalent globally, with sub-Saharan Africa having the highest prevalence (Furuoka et al. 2020). ***Aim:*** To identify new knowledge on sexual and reproductive health of young people. ***Methodology:*** the literature review included peer-reviewed studies from 2010 to 2021. Only full texts that presented the results of studies that addressed youth sexual and reproductive health were retrieved. Only quantitative studies were selected. Search language: English, Czech. Freely available licensed electronic databases such as PubMed, Science Direct, CINAHL, etc. were used as data sources. The following words were used to search foreign databases: Sexual health, reproductive health, youth. Due to the absence of scientific articles on this issue in the Czech language, only foreign studies were searched. The Boolean operator and and or was used when entering keywords. The selection and analysis of studies was performed using the PRISMA flow diagram. ***Results:*** 7 studies were included in the literature review and were selected as suitable from an initial search of more than 180 studies. The results of this research inform us of new findings on adolescent sexual and reproductive health. The most common areas explored were in the availability of information for young people, the competence of health professionals to educate young people, and most importantly a focus on trust and privacy. Most indicators were not specific to the needs of young people and often reflected basic standards of care.

Conclusion: this review highlights the need for further education of health professionals in this field and also for education of young people. There is a need to further distinguish between variables that may have the greatest impact on young people's use of services, such as respect and privacy, which influence the quality of services offered, and those that have limited relevance. Conducting more rigorous studies using an appropriate set of indicators is essential to measure and compare the impact and effectiveness of efforts to promote youth sexual and reproductive health.

Contact address:
Mgr. Gabriela Světnická
Silesian University, Faculty of Public Policy in Opava, Department of Non-Medical Health Studies, Bezručovo náměstí 885/14
746 01 Opava
Czech Republic
Email: gabriela.svetnicka@fvp.slu.cz
Tel: 723 672 882

DOPAD DOČASNÉHO POZASTAVENIA NÁRODNÝCH PROGRAMOV SKRÍNINGU KOLOREKTÁLNEHO KARCINÓMU V DÔSLEDKU EPIDÉMIE COVID-19

Elena Janiczeková, Jana Lauková
Fakulta zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave so sídlom v Banskej Bystrici

Abstrakt

Úvod: Kolorektálny karcinóm (KRCa) je jedným z mála karcinómov, kde je možná účinná sekundárna prevencia, pretože tá ho môže vo väčšine prípadov včas odhaliť a tým pomôcť k následnej a úspešnej liečbe. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) vyhlásila koronavírusovú chorobu 2019 (COVID-19) za pandémiu v marci 2020. Vedecké štúdie preukázali, že počas pandémie COVID-19 vo viacerých krajinách Európy – Taliansku, Holandsku, Belgicku, Veľkej Británii došlo k spomaleniu až zastaveniu skríningu kolorektálneho karcinómu. Odklad skríningu karcinómu hrubého čreva môže mať pre niektorých jedincov smrteľné následky. ***Cieľ:*** Cieľom prehľadovej štúdie je zmapovať prevalenciu výskytu KRCa u jedincov v kontexte s odkladom skríningu kolorektálneho karcinómu pre pandémiu COVID-19. ***Metodika:*** Výber relevantných zdrojov bol realizovaný v roku 2021 pomocou vyhľadávacích služieb a zdrojov v elektronických databázach (PubMed, BioMed Central, Google Scholar). Analytická prehľadová štúdia bola spracovaná s využitím techniky PRISMA a PICO. ***Výsledky:*** Analýzou dostupných výskumných štúdií sme zistili, že pandémia – Covid 19 vo viacerých európskych krajinách spomalila až zastavila skríningové programy KRCa. Dočasným pozastavením skríningových programov počas lockdownu sa zvýšil výskyt KRCa, aj miera detekcie „vysoko rizikových“ adenómov bola významne vyššia počas lockdownu, KRCa v počiatočných štádiách bol objektivizovaný v menšej miere. Anti-covidové opatrenia významne ovplyvnili endoskopické služby a histologické laboratória, v ktorých sa znížil počet vzoriek biopsií hrubého čreva súvisiacich so skríningom KRCa. ***Záver:*** Z výsledkov viacerých štúdií vyplýva súvislosť medzi prevalenciou KRCa a lockdownom.

Kľúčové slová: Covid-19. Kolorektálny karcinóm (CRCa). Odklad skríningu. Skríning.

Kontaktní adresa:
PhDr. Elena Janiczeková, PhD.
FZ SZU v Bratislave so sídlom v Banskej Bystrici, Sládkovičova 2, 974 05 Banská Bystrica
elena.janiczekova@szu.sk

RIZIKOVÉ SEXUÁLNE SPRÁVANIE MLADÝCH DOSPELÝCH V KONTEXTE VPLYVU PRIMÁRNEJ RODINY

RISKY SEXUAL BEHAVIOR OF YOUNG ADULTS IN THE CONTEXT OF THE INFLUENCE OF THE

Michaela Klimová[1], Adriana Repková[2]

Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave, [1]Lekárska fakulta, [2]Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií

Abstract

Aim of the thesis: The aim of the thesis is to determine the extent of risky sexual behaviour of young adults in the context of their experiences in the primary family and to highlight the need to expand prevention activities in this area. ***Background:*** The research shows that sexual behaviour in young adults is riskier than in the general population. Problems with independence lead to a looser sex life, reluctance to commit and consequently a higher number of sexual partners. The current trend of postponing entry into marriage is leading to an increase in cohabitation and loose relationships. The basic unit from which a young person gains an awareness of the world and its workings is his or her primary family in which he or she grew up. It also shapes him in the relational and sexual spheres, and can influence him both positively and negatively. ***Methodology:*** The research was carried out by means of a questionnaire battery. Sociodemographic data, variables related to sexual behavior, and information about the primary family were collected. We analyzed the data using SPSS 19, a computerized statistical program, in which we performed the relevant statistical tests. The study population was made up of 200 respondents aged between 18 and 26 years. The population consisted of 112 females and 88 males. ***Results:*** We found no differences in the riskiness of sexual behavior among respondents with respect to the formal type of family in which they grew up. We found several differences in sexual behavior within the primary family assessment. Respondents who described their family as happy had a lower number of sexual partners, had sexual contacts mainly in monogamous relationships, and preferred safe forms of sexual intercourse. ***Concluson:*** The primary family environment influences the level of sexual risk behaviors in young adults. We found that it is not the formality of the family that is important, but how it can meet the needs of its members. Therefore, we would recommend including activities aimed at developing communication skills and emotional intelligence in the prevention of risky sexual behaviour.

Keywords: Risky sexual behavior. Primary family. Young adulthood.

Kontaktná adresa: michaela.klimova@szu.sk